

Tuletõrje Teated

Üleriiklise
Tuletõrjeliidu
väljaanne.

Komisjonikontor

Tartus, Riia tän. 55, telefon 2-97.

Avatud 10—2 ja 4—5.

Tuletõrje Liidu ülesandel müüa:

Liidu- ja teenistumärke, mütsimärke,
mundrinõõpe, signaalpasunad, kiivrite
embleeme ja rosette, adjutandi paelu.

Käsipritse

mitmesuguses suuruses on liidu
laos saada hinnaga:

Kr. 300.—, 400.—, 500.— ja 600.—

tükk ühes vastava imev- ja välja-
viske voolikutega.

Väike jõuprits.

sõiduseisukorras.

veeandmine minutis 450/600 ltr.
mootor 8 h.-j.
veeja ulatus 40 mtr.
veeja kõrgus 25 „
kaal 7 puuda

**EESTI OLUDELE
KÕIGE KOHASEM!**

Tulekustutus-
riistade tehas

O-ü. MEYER-HAGEN

Hagen i. W.,
Saksamaal.

Korrespondent Eestis: E. LUKASCHEVICZ, Tallinnas

Toompuiestee 17-a, krt. 12. Kõnetraat 16-53.

Auto-, mootor- ja käsipritsid, auto- ja teised redelid ning kõik muud tule-
kustutusriistad ja tarbeasjad.

HINNAKIRJAD JA TEHNILINE NÕUANNE MAKSUTA.

TULETÕRJJE TEATED

::

Kuukiri.

::

Toimetus ja talitus Tallinnas, Pikk t. nr. 43.

Tel. 579. Äritunnid k. 1/29 h. — k. 4 p. 1.

Address igasugustele saadetistele: Tallinna, Pikk t. 43, Kuukiri „Tuletõrje Teated“.

Tellimishind: aastatellijaille, kes tellimishinna ette tasuvad 1 kr., teistele 1 kr. 20 senti.

Vastutav toimetaja A. Pirker.

Väljaandja: Üleriikline Tuletõrjeliit.

Kuulutuste hind (krooni).

	1 lhk.	1/2 lhk.	1/4 lhk.	1/8 lhk.
Kaane väliskülg ja teksti keskel	45	23	12	6
Kaane sisekülgedel	37	19	10	5
Teksti järele . . .	30	15	8	4

Hinnaalandus kuulutuse ilmumisel järjest 3—5 korda 5%
6—11 korda 15%, ja 12 korda 25%.

Nr. 2 (49).

VEEBRUAR 1929.

7. aastakäik.

Sisust: Tuletõrjeliidu 10. a. juubelpidustused. — Tuletõrjeseaduse muutmise kavatsus. — Tuletõrje vajab kiirelt toetust. — 18 tundi kestnud tulekahju. — Õpetajate tutvustamine tuletõrje tegevusega. — Tuletõrje võitlus tule ja pakasega. — Miljonilised tulekahjud Berliinis. — Hädaohtudest tulekahjudel. — Tulekahjud Eestis 1928 a. — Kroonika. — Pildid. — Ü. T. Liidu revideerimise akt ja juhatuse seletused.

Tuletõrjeliidu 10. a. juubelpidustused

7., 8. ja 9. sept. s. a.

Käesoleva aasta 6. septembril täitub 10 aastat üleriiklise tuletõrjeliidu põhikirja registreerimisest. Liidu juhatuse koosolekul jaanuaris kaaluti küsimust kas sel puhul korraldada pidustusi ja missuguses ulatuses. Küsimuse igakülgseks kaalumiseks kutsuti 17. veebruariks juhatusega ühisele koosolekule Tallinna tuletõrje koonduste esindajad.

Koosolekul tunnistati otstarbekohaseks pidustuste korraldamine, sest 10. aasta jooksul on Liidu kaasabil tuletõrje suureks kasvanud. Pidustused otsustati korraldada 7., 8. ja 9. septembril Tallinnas.

Hra Pirker esitas pidustuste kava, mis juhatuse poolt heaks kiidetud ja missuguse järele pidustused koosnevad üleriiklisest tuletõrje kongressist, liidu pidulikust koosolekust, tuletõrje-näitusest, rongikäigust, manöövrast ja võistlustest.

Üksikasjaliselt on kava järgmine:

Esimesel päeval, 7. sept.

Kell 12: üleriiklise tuletõrje kongressi avamine.

„ 15: tuletõrje-näituse avamine.

„ 17: kongressi tööde jätkamine.

kell 19: näitusplatsil kõne tuletõnnetuste ärahoidmisest.
„ 20: rongikäik tõrvikutega näitusplatsilt Kadriorgu.
„ 21: pidu, tulevärk, harjutused pitsidega, tants.

Teisel päeval, 8. sept.

Kell 8: Tallinna tuletõrje manööver Kadriorus.

„ 10: rongikäik lippudega ja muusikaga Riigivanema tervitamiseks.

„ 12: Liidu pidulik koosolek.

„ 17: võistlused Kadriorus.

„ 19: rahvapidu näitusplatsil.

Kolmandal päeval, 9. sept.

Kell 10: koosolekute jätkamine.

„ 14: võistluste jätkamine.

„ 16: näitus lõpp.

Pidustustele palutakse igast tuletõrjeorganisatsioonist saata vähemalt üks rühm, võimalikult lipu ja muusikakooriga.

Liidu juhatuse poolt astutakse samme erarongide käiku määramiseks 7. ja 8. septembril sihiga Tallinna ning 8. ja 9. sept. Tallinnast.

Võistlused on ettenähtud autopritsidega, väikeste mootorpritsidega, auru-

pritsidega, käsipritsidega ja redelitega, siis veel vabad kehaharjutused, rivi-harjutused ja harjutused riistadega.

Tuletõrje-näitus

koosneb järgmistest osakondadest:

1. Tuletõrjeriistad.
2. Tulekindlad ehitusmaterjalid.
3. Voolikute parandamine.
4. Tuleõnnetuste ärahoidmine.
5. Tuletõrje-filmid.
6. Esimese abi andmine tuleõnnetustel.
7. Tuletõrje kirjandus (kodu- ja välismaa).
8. Pilte tuletõrje elust.
9. Vanaaegsed tuletõrje-abinõud.

Pidustuste aukomiteesse

otsustati paluda hra riigivanem, riigikogu esimees, siseminister, Tallinna linnapea, Tallinna-Harju politsei prefekt, K. Einbund, J. Tõnisson, siis omavalitsuste liidu, linnadeliidu, kindlustusseltside, kindlustus aktsiaseltside tariif-komitee, vabrikantide ühingu, kaubandustööstuskoja ja põllumeeste seltsi esindajad.

Pidustuste korraldav komitee

valiti 8-liikmeline ja nimelt järgmistest härradest: Toffelmann, Kross, Maide, Sander, Lukashevicz, Pirker, Kemberg, Vahtmeister.

Hoolsusmärke määratud.

Liidu juhatuse viimasel koosolekul määrati sellekohaste ettepanekute põhjal järgmiselt hoolsusmärke:

Tapa vabat. tulet. üh.: I järgu hoolsusm. Mart Vollmann; hõbemedal Heinrich Vollmann, Johannes Leesmann, Joosep Sadrak, Karl Seefeldt, Johannes Rooba, Johan Videvik, Jakob Vildt, Mihkel Uusjärv.

Vasavere vabat. tulet. üh.: kuldmedal Rudolf Klemets.

Alutaguse vabat. tulet. üh.: I järgu hoolsusm. Juhan Pelpson.

Haljala vabat. tulet. üh.: II järgu hoolsusm. Gustav Kaasik; kuldmedal Villem Stein, Leop. Arro; hõbemedal Villem Madiberg.

Juubeli-albumi

korraldamise tööd palus liidu juhatuse hra Pirkeri oma peale võtta. Album ilmub pidustuste ajaks.

Selles albumis antakse ruumi ka ühinguile, et nad võiksie jutustada tähtsamaid sündmusi oma elust ja olust viimase aastakümne jooksul. Kirjutuste juure kuuluvad ka ühingu hoone- ja tähtsamate tegelaste pildid. Albumi toimetaja palub kõiki ühinguid seda võimalust teatavaks võtta ja hoolitseda vastavate kirjelduste ja piltide klisheede õigeajalise valmistamise eest. Klisheed saadetakse peale tarvitamist tagasi.

Et album määratud ajal ilmuda võiks, palume vastav materjal kindlasti hiljemalt 10. juuniks ära saata Liidu juhatuse nimele.

Uhendatud pasunakooride kontsert.

Pidustusi korraldav komitee pidas 26. veebr. esimest koosolekut, kus lähemalt kaaluti üksikuid küsimusi. Kuna pidustuste ajal rongikäigust osa võtab loodetavasti rohkesti tuletõrje ühingute pasunakoore, siis tunnistati soovitavaks pidustuste kava täiendamine ühendatud pasunakooride kontserdiga.

Jumalateenistus tuletõrjele.

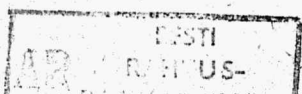
Korraldava komitee koosolekul kaaluti pidustuste ajal piduliku jumalateenistuse korraldamise küsimust.

Muudatus ametite jaotuses.

Liidu juhatuse abiesimees ja laekahoidja G. Kemberg teatas juhatuse viimasele koosolekule, et ta mõlemad ametid maha paneb. Samal koosolekul valiti uueks abiesimeheks senine laekahoidja abi F. Vahtmeister.

Kõrgem hoolsusmärk.

määrati liidu juhatuse otsusel sellekohaste ettepanekute põhjal Tallinna linna tuletõrje-komando ülemale J. Freymuthile, Tallinna vabatahtliku tuletõrje ühingu peamehele J. Toffelmannile, ja Ambla vabatahtliku tuletõrje ühingust peamees Smirnovile ja esimees Duglasele.

Liidu protest tuletõrjeseaduse § 24 muutmise vastu.

Vabariigi Valitsus on Riigikogule esitanud Tuletõrje Seaduse muudatuse, mille järele Tuletõrje seaduse muutmise ja täiendamise seaduse (R. T. 85—1926) § 24 muudetakse ja pannakse maksma järgmiselt:

§ 24. Tuletõrjese puutuvais asjus on vabatahtliku tuletõrje ühingute kirjavahetus ametiasutustega kantselei- ja tempelmaksust vaba.

Tuletõrje tarbeasjade sissevedu on tollivaba, kui selleks on nõusolek Kaubandus-Tööstusministrilt.

Tuletõrje organisatsioonid kuuluvad heategevate organisatsioonide hulka.

Eeltoodud seaduse muudatust ühes juurdekuuluva seletuskirjaga harutas Üleriiklise Tuletõrje Liidu juhatus omal koosolekul ja otsustas protesteerida selle muudatuse vastu ja esitas vastava protesti siseministrile ning pööras märgukirjaga kõigi riigikogu liigete poole. Oma protesti põhjendab liidujuhatuse järgmistele asjaoludele.

Seletuskirjas loetakse § 24. eeskiri ebaõnnestunuks ja otstarbekohatuks ainult selletõttu, et tuletõrjeühingute liidule on antud õigus otsustada tuletõrje tarbeasjade tollist vabastamise küsimust. See oletus on öeldud liiga julgelt ja selle oletuse tõenduseks ei ole ette toodud mingit asjaolu.

On tõsi, et tuletõrje liit on eraorganisatsioon ja tema ümber pole koondunud kõik tuletõrje-organisatsioonid, kuid kõik need asjaolud pole mingit mõju avaldanud liidu otsuste peale, vaid otsuste tegemine sünnib puhtpraktilistel kaalutlustel ja otstarbekohasuse põhimõttel.

Edasi öeldakse seletuskirjas, nagu tarvitaksid tuletõrje tarbeasju mitmed eraisikud ja ettevõtted oma varanduse kaitseks, ning asjade sisseveoks loa saamine tuletõrje-ühingute liidult võiks selletõttu osutada juhuslikuks.

See oletus on ekslik ja ebaõige, sest Liit on oma laost ainult tuletõrje organisatsioonidele tuletõrje-abinõusid müünud ja mitte kordagi eraisikutele. Iga tuletõrjeabinõu sisseostu otsustab Liidu juhatus oma koosolekul, nii et mingisugust juhuslist sissevedu ettetulla ei või.

Liidu juhatus on eriti palju selle peale rõhku pannud, et kõiki neid kaupsid, mis võimalik on kodumaalt saada, ladus pidada, näit. käsipritse, pumpe, hüdropulte, kiivreid. Kuid on mõned asjad, mida kuidagi kodumaalt tellida ei saa, näit. mitmesugused voolikud ja mootorpritsid.

Liidu juhatus vaatab mootorpritside ja voolikute, kui tuletõrjeabinõude peale, mis oma headuse poolest laitmatud peavad olema. Tuletõrje, kes kui kaitseväge, peab väljaastudes oma vaenlase — tule vastu varustatud olema vastupidavate kaitseabinõudega.

Nii kahju, kui see ka ei ole, kuid Liidu juhatus, kes koosneb ainult vilunud tuletõrje tegelastest, ei või praegusel ajal kodumaal valmistatud voolikuid tuletõrjele küllalt kõlblikuks tunnistada.

Ühes sellega palub Liidu juhatus Tuletõrje seaduse § 24 esimese lõike — mis puutub tempelmaksust vabastamisse — kustutamist.

See lõige tekitab tuletõrje ühingutele läbikäimises ametiasutistega mitmesuguseid seikeldusi. Ametiasutised tunnustavad tuletõrje seaduse § 24 esimese lõike põhjal ainult kirjavahetuse tempelmaksust vabaks, kuid mitte kviitungid ja teised dokumendid ja tähendavad, et nemad sellepärast ei saa tuletõrje ühingute kohta kohaldada tempelmaksu seaduse § 12 p. 3, et tuletõrje seaduse § 24 esimene lõige seda takistab.

18 tundi kestnud tulekahju.

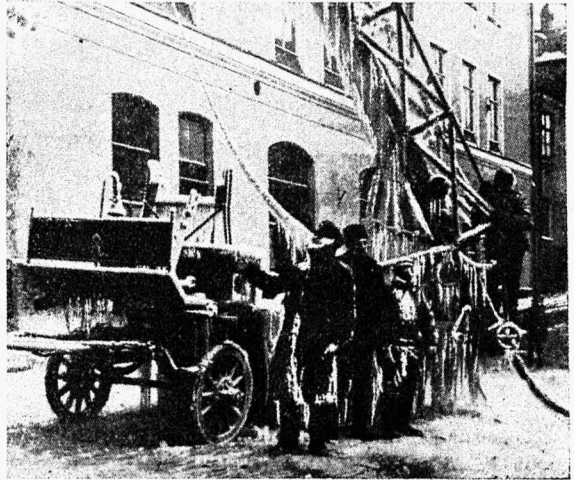
Tänavuse jaanuari ja veebruari kuud on kodumaale väga rasked olnud, sest pea igapäev võime ajalehtedest lugeda vähemalt 2 ehk 3 tulekahjust, mille

aastat üks kord. Seega on nende kahe aasta andmetes suur vahe.

Et tänavu vähem kui 2 kuu jooksul vabatahtlikku tuletõrjet on tarvis olnud 7 korral appi kutsuda, see tõendab, et tänavu on rohkem raskelt kustutatavaid tulekahjusid olnud.

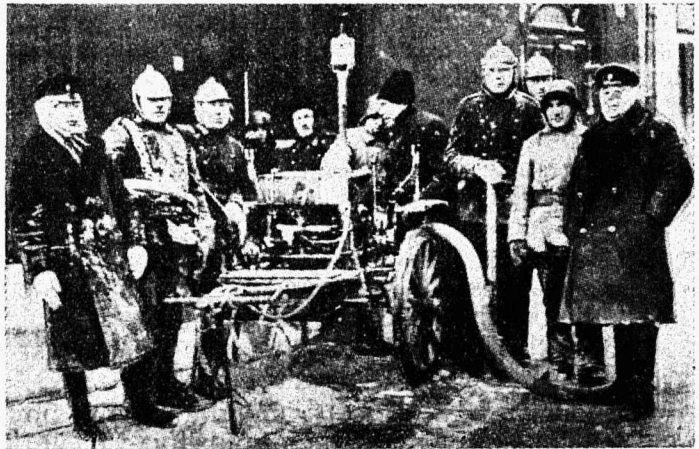

Üldvaade hoonele. Esiplaanil autoprits, taga — autoredel, mille ülemine ots ulatub 5-korrale.

Jää alla maetud tuletõrjeredel.

igäühe kahjud tõusevad 2, 3 ehk ka veel rohkema tuhande kroonini. Aasta algab meil väga halvana. Ei soovi küll paha, kuid peab kartma, et sarnase tempo juures meie aasta lõpuks kohutava kahjusumma ees seisma saame. Gripi-taudi kõrval möllab ka tulekahjude taud. Tallinna kohta käepärast olevad andmed juba üksi on hirmu äratavad. Aasta algusest kuni 25. veebruarini on linna tuletõrje komando saanud 52 väljakutset. Neist on 7 korral olnud komando jõud nõrk tulekustutamiseks, mispärast on appi kutsutud vabatahtlikud tuletõrjujad. Kui meie läinud aasta andmeid vaatleme, siis leiame, et jaanuaris ja veebruaris oli kokku 21 väljakutset, 52-ne väljasõit oli alles 1. juulil ja et vabatahtlikke tuletõrjujaid on kogu aasta jooksul kõigest 4 korral appi kutsutud, sellest esimesel veerand-

Tallinna vabatahtl. tuletõrje ühingu mootorprits.

Kõige raskemaks tulekahjuks oli 23. veebr. kell 20.45 alanud ja 24. veebr. kell 15 lõppenud tulekahju Pikal tän. nr. 40 osaühisuse „Ühiselu“ majas. 18 tunni jooksul tuli kustutamistööid väga rasketes tingimustes teha. Tuli oli levinud maja 4. ja 5. kordadel õnnesseinte vahel, kus ta kustutamine raske oli,

Ka tuletõrje vajab kiiresti toetust.

Lugesin ajalehtedest, et vabariigi valitsus olla otsustanud kaitseliidule 65 miljoni senti toetuseks määrata ja selle summa riigikogule esitatud eelarvesse võtta siseministeeriumi summade osas. Iseenesest mõista peab kaitseliit riigi poolt toetust saama, sest et ta riigi kaitses asutatud on. Rõõmustav on kuulda, et valitsus on leidnud võimaluse seda abiraha kiires korras veel käesoleva aasta eelarvesse võtta.

Kaitseliidu kõrval töötab meil veel teine mitte vähema tähtsusega üleriikline seltskondlik organisatsioon, kes ka võitluseks vaenlasega omale tarvitsi abinõusid muretsema peab ja alati valvel ja lahinguvalmis peab olema, sest tema vaenlane ei puhka üialgi, ta püüab jätkata oma hävitustööd siin ja seal, ja kui meie kaitsja valvel ei ole ehk jõuetu on, siis on häda suur.

See on — vabatahtlik tuletõrje ja tema ja meie ühine vaenlane — tuli.

Tulega võitluseks on tuletõrjel tarvis häid abinõusid, iseäranis noortel tuletõrjedel maal. Seltskond toetab oma tuletõrjujaid, seda teeb ka omavalitsus võimaluse järel, kuid seltskond on vaene ja omavalitsused ise hädas oma puudujääkidega. Aastate jooksul palub üleriikline tuletõrjeliit vabariigi valitsust suurendada abiraha tuletõrjele ehk anda laenu priitsikuuride ehitamiseks, kuid kõik palved on tähelpanemata jäetud. Varemalt, kui Eestis töötas 150 tuletõrjeühingut, anti riigi poolt toetust siseministeeriumi kaudu 1 milj. senti, nüüd töötavad neid üle 400 ja abiraha vähendati $\frac{1}{2}$ milj. s. peale. Mida jätkub sellest, pealegi kuna meil on tarvis tuletõrjeseaduse põhjal veel vähemalt 150 uut tuletõrje ühingut asutada.

Ma arvan, kui kaitseliidule leidub 65 milj. senti toetuseks, siis ei ole vist võimatu tuletõrjele 10 korda vähemat toetust leida ja kui mitte toetuse, siis vähemalt odava laenu näol. Iga aasta hävitab tuli meil riigi ja rahva varandust enam kui paarisaja milj. senti eest (1926. a. 306 $\frac{3}{4}$, 1927. a. 277 $\frac{1}{2}$ ja 1928. a. 229 $\frac{1}{2}$ milj. senti). See kahjusumma väheneb tingimata, kui meie tuletõrjeid paremate abinõudega varustatakse. Seda on näidanud viimased aastad, kus tuletõrje korraldamise peale rohkem rõhku on pandud.

Veel oleks vabariigi valitsusel või siseministeeriumil võimalus tuletõrjeid toetada kaudsel teel ja see ei sünnitaks temale miski kulu. Ennemalt võisid tuletõrjeühingud oma maksjate liikmetele peakoosolekul hääleõigust anda, nüüd on see võimalus neilt normaalpõhikirjaga võetud ja selle tagajärg on, et maksjad liikmed välja stuvad ja ühes sellega kaovad nende toetused. Kas oli see kitsendus hädatarvilik, ei tea ütelda. Minu arusaamise järel küll mitte, kuid tuletõrjede sissetulekuid vähendab see tunduvalt.

Jään lootma, et valitsus ka tuletõrje palveid kiires korras rahuldama saab.

Toetusrahade väljaandmise korrast.

Ei tuletõrjele määratud riiklike toetusraha väljaandmine äärmiselt raskendatud ja mitteotstarbekohaselt korraldatud, siis otsustas liidu juhatus pöörata siseministeeriumi poole palvega, et riiklike toetusraha jagamine Liidu hooleks jäetaks.

Seda raskust suurendas omalt poolt veel ligi 20-kraadiline külm, mis trepid, redelid ja voolikud paksu jääga kattis. Pärast tulekahju oli maja sisemus kustusvee läbiimbumise tõttu väga armetus seisukorras ja ta nõuab põhjalikku remonti.

Tulekahju ajal sai tuletõrjuja A. Meindok elektrilöögi ja suitsugaasi kihvtituse tagajärjel raskemalt ja tulet. J. Villmann ja A. Toffelmann suitsugaasi kihvtituse tagajärjel kergemalt kannata.

Tuletõrjeharjutused õpetajate seminarides.

Soome seminariõpetajate koosolekul esines Sortavala seminari võimlemis-õpetaja Yrjö Nykänen ettepanekuga, et seminaride võimlemistundides tutvustatakse õpilasi tuletõrje harjutustega. Oma ettepaneku põhjenduseks tõi ta ette järgmisi asjaolusid.

Rahvakooli õpetajailt nõutakse palju. Ta peab kaasa tõmbama noorsoo-, loomakaitse-, karskuseedendamise-, spordi-, laulu- ja mängu-, koduõpetuse, põllumeeste, ühistegelistes ja veel mitmes, mitmes muus üldkasulikus organisatsioonis, sest võib juhtuda, et oma ümbruses on ta ainukeseks haritud jõuks. Siia juure seltsivad veel ajalehed ja ajakirjad, poliitilised erakonnad, kirjasused, rahaasutised, mitmesugused kindlustusseltsid ja isegi vabrikud teevad katset teda oma esindajaks võita. Ja kõigi nende kõrvaltoimetuste juures peab ta korras hoidma oma otsekohese töö.

Paistab seega, et õpetaja on ülekoormatud, mispärast on võimatu veel nõuda tuletõrje-asjandusega tutvumist ja sellega oma ümbruskonna tutvustamist.

Kuid tuletõrje küsimuses on otsustava tähendusega peale majanduslise ja pedagoogilise külje veel oma õpilaste hoidmise kohustus.

Soome seminaride varandus võrdub umbes 60 milj. Sm. ja seda varandust ähvardab alati hädaoht, sest seminarid on neis linnades, missugustes just tuletõrje peale suuri lootusi panna ei või. Kui õpilased, tulevased õpetajad, tarvilise ettevalmistuse saavad, siis vähemalt kahanevad koolimajadegi põlemised, missuguseid nüüd aastas üle 10 on.

Pedagoogilisest küljest on tuletõrje harjutused palju tähtsamad, kui harilikud võimlemis- ja spordiharjutused. Tuletõrje harjutustel nõutakse täpsust, tähelepanelikkust, mõtete koondamist, ilma et kedagi sealjuures piiratakse, leidlikkust ja kiiret otsustamist tegutsemisel ning mitmeid muid omadusi, mille tõttu võimlemistundidest ühe osa ohverdamine tuletõrje harjutusteks ei ole mitte kahjuks õpilastele.

Kolmandaks põhjuseks tuuakse ette, et kui õpetaja seminaris on end „har-

jutanud tuletõrjujaks“, siis ei juhtu koolides enam tuleõnnetusi sarnases ulatuses ja sarnaste tagajärgedega, kui praegu. Kõik teame, et kui koolis, teatris või mujal, kus palju inimesi koos on, tulekahju tekib, siis kõiki valdab kabuhirm. Välismaalt on teada, et õige tühiste tulekahjude ajal on üldises tungis surma saanud kümneid lapsi. Kuigi uuemal ajal koolimajade ehitamisel suurt rõhku pannakse nendes tuleohtu vähendamiseks, peame siiski veel mõne aja leppima vanemate hoonetega, missugustes see küsimus mitte tänapäeva tõsidusega täitmist pole leidnud ja mis seega veel mõnesuguseid soovimata asjaolusid võib põhjustada.

Kui sarnases olukorras üksainus õpetaja on, kes silmapilgul suudab vastavalt talitada, võib ta õpilased päästa ähvardavast õnnetusest.

Et seda kavatsust teostada, peaks seminaril olema tuletõrje-abinõude täielik kogu. Kui aga viimast ei ole, siis võiks kohaliku tuletõrjega leping sõlmida nende abinõude tarvitamiseks. Vastutasuks selle eest võiks seminari tuletõrjesalk võtta osa tulekahjude kustutamisest, sest üks tulekahju vastab 10 harjutusele.

Seminari naisõpilasi tuleks tuletõrjetööga vähemalt selles ulatuses tutvustada, kui see hädapärast tarvilik, samuti tuleks päästetöödega tutvustada.

Pärast kõnet demonstreeriti tuletõrjefilmi „Tuletõrje ettevalmistus“.

Koosolek ühines esitatud ettepanekuga, mille järele soovitavaks tunnistatakse võimlemistundidest ühe osa määramine tuletõrje tööga tutvustamiseks, milleks tuleks seminarile muretseda kõik tuletõrjetöös hädatarvilikud abinõud ja seminari võimlemisõpetajaile anda tuletõrjejuhi ettevalmistus. Ühtlasi soovitatakse kõigis seminaris ja harjutuskooles korraldada päästetööde harjutusi ja kord aastas alarm.

Olgu tähendatud, et kahes Soome seminaris on juba neid harjutusi korraldatud, kuna Sortavala seminaris neid juba varem on korraldatud ja seminariõpilased on osa võtnud koos linna tuletõrjega tulekustutamistöödest.

Hädaohtudest tulekahjudel.

Tulekahjude kustutamisel varitsevad tuletõrjujaid igal sammul hädaohud. Kõige sagedamad on hädaohud aga koristamistöõde ajal, mis tarvilikud juba tulekahju ajal, kuid möödapääsematud pärast tulekahju. Neil silmapilkudel võib kergesti mõni vigastus ehk õnnetus juhtuda, kui küllalt ettevaatlikult ei toimita. On suur tuli juba kustutatud, jääb ometi veel järele hulk väikseid tulepesi, missugused tuulepuhangu käes kergesti löele löövad ja uut tulekahju võivad tekitada. Need pesad tulevad sellepärast kohe kahjutaks teha, sest muidu tuleks varemeid päevade viisi valvata ja alati ärevuses olla tule uuesti puhkemisest. Tuletõrje, kes sarnased rusud järelvalveta jätab ja kodu ruttab, annab sellega enesest halva tunnistuse, sest kindlasti kutsutakse ta varsti tulekahju-kohale tagasi.

Et ära hoida tule uuesti tekkimist mõnest pesast, tulevad kõige pealt tulekahjukohal olevad palgid, laud jne. eemale kanda. Enesest mõistetav on, et tulekahju ümbrus tuleb sisse piirata uudishimuliste eemalehoidmiseks ja vabamaks töötamiseks tuletõrjele. Põlenud palkide, laudade j. m. eemalekandmine võib alles siis sündida, kui need täielikult kustutatud. Samuti toimetatakse ka nende palkide ja laudadega, mis põleva hoone küljest lahti kistakse ja alla visatakse. Siis aetakse maja ülemistel kordadel laiali risuhunikud ja, kui tarvis, visatakse ka alla. Kuid enne tulevad keldriakna ja -ukse avasused sulgeda, et tuli kuidagi keldrisse ei pääseks. Prahiga ei tohi aga mitte suluda käikusid ja uulitsat. Süte-, vilja- ja jahu tagavarad tulevad ümber tõsta. Siis tulevad põrandad ja vahelaed tulepesade hävitamise mõttes läbi vaadata.

Koristamistöõde juures peavad tuletõrjujad väga ettevaatlikud olema, et õnnetusi ja vigastusi ära hoida. Toimetatakse koristamistöid öösel, siis peab hoolitsema küllaldase valgustuse eest. Käimisel mööda põlenud palke ja põrandaid oldagu ettevaatlik, sest on olemas alumisele korrale kukkumise hädaoht. Läbipõlenud ehk läbilõhutud augud põrandais kaetagu laudadega ja, kui tarvis ning võimalik, löödagu laud naeltega kinni. Tulest rikutud treppidele seatagu toed alla ehk koristatagu need üldse.

Suurt hädaohtu kujundavad puukonstruksiooni ärapõlemise tõttu vabalt seisma jäänud otsakatused ja korstnad. Et kokkuvarisemise hädaohtu eemaldada, võib sageli tarvilikuks saada nende mahalükkamine.

Müüri tule poole pöördud osa läheb soojaks ja kogu müür paendub väljapoole ning ähvardab kokku variseda. Kui seinaga seestpoolt veega jahutada, tõmbub sein sageli oma õigesse seisendisse tagasi. Mahakiskumist pole siis tarvis, vaid ainult tugesid. Vaheseinu peab püüdma juba alusmüürist peale kaitsta, sest sellega suudetakse piirata ka tule levimist. On otsamüüri tarvis maha lükata, siis sündigu see niipalju kui olukord lubab, ainult väljapoole, et langev müür mitte ei purustaks tulest järele jäänud lagesid, seinu ja võlve. Sealjuures tarvitatagu pootshaake ehk kange. Otsamüüridesse jäänud palgiotsad, missugused veel kannavad põrandala-osi, on hädaohtlikud ja murravad oma raskusega sarnased müürid maha. Sellepärast on tuletõrjuhi ülesandeks seda hädaohtu teraselt silmas pidada ja kõik ettevaatusabinõud tarvitusele võtta õnnetuse ärahoidmiseks.

Puuosade mahakiskumist ei tohi üksik tuletõrjuja omapead toimetada, vaid juhi korralduste järele ja järelvalve all. Kui tarvilik, peetagu nõu ehitusteadlasega. Korralduse eest mõnd hoone osa maha kiskuda vastutab korralduse andja. Pootshaagiga ärgu aga üldse liiga palju „kustutatagu“. Välismaal on mõned eriteadlased seisukohal, et pootshaagil tulekustutuse taktika tänapäevase seisukorra juures enam eluõigust ei olegi. Nii mõnelgi pool, just maal, valitseb veel halb komme ühe ropsuga kõik segi paisata. Viimane asjaolu on valjult keelatud ja võib ka karistatav olla. Ehituste osad, missugused ainult suure vaevaga maha kistakse, ei kujuta enesest hädaohtu. Tuletõrje peab omale auasjaks tegema tulekahju kohalt lahkudes maha jätta varemed, mitte aga prügihunikud. Hästi kustutatud tulekahju näitab küll tahmanud müüre ja ärapõlenud puosi, kuid mitte ühtegi prügihunikut!

Sel puhul võib huvi pakkuda Baieri kinnituskoha ringkiri, milles tähendatakse, et mõnes ringkonnas olevat hal-

vaks moeks saanud mitte niivõrd kustutuse ajal kui pärast seda tungiva põhjusega maha kiskuda puosi, mis võiksid väga hästi oma kohale jääda. Eriti neil juhustel püütavad sarnaste omanikul juba enne tulekahju kavatsusel olnud ümberehitus ehk täiesti uue hoone ehitus ehk kui omanik enam sellele kohale maja ei soovi ehitada. Sageli olevat tuletõrjujad end sarnaste soovide teenistusse annud.

Kinnituskammer on sellepärast kõigile asjast huvitatud asutistele ja isikutele järgmist teatavaks teinud:

1. Kustutuse juures võib puosi ainult niipalju eemaldada, kui palju seda tulekahju kustutamiseks, tule levimise takistamiseks ehk õnnetusjuhtude kõrvaldamiseks tarvilik on;

2. Tulekindlustuse seaduse järele tasutakse ainult need kahjud, mis tulekahjust ehk tulekahju kustutamisel tekitatud, seega ei tasuta mitte need kasutamiskõlbulikud osad, mis kustutamise ajal ehk hiljem maha kistud, ükskõik kes need kahjude suurendamised tekitas;

3. Sarnane asjaolu põhjustab ka kohtuliku karistuse määramist.

Neid eeskirju võime ka meie oma kohta tarvitada.

Suurt ettevaatust nõutakse ruumes, kus petroleumi, bensiini, alkoholi jne. hoitakse. Neisse ruumidesse ei tohi lahtise tulega minna ka pärast kustutustöö lõppu, sest tulekahju palavusest võib gaase tekkida, mis hirmsa jõuga plahvatavad. Kuni veel põleb, ei ole sarnast hädadohtu, sest tekkivad gaasid

põlevad koos ära ilma plahvatamata. Sarnaseid ruume tuleb pärast kustutamist veega jahutada ja avauste pikemaajalisel vastastiku avamisel põhjalikult tuulutada, et gaasid kaoks. On aga siiski neisse ruumidesse tarvis kedagi saata, siis võetagu tarvitusele kõik harilikud ettevaatusabinõud.

Koristamistööd on tuletõrje ülesandeks ainult selles ulatuses, et ümbruskonnale enam mingit hädadohtu ei oleks. Muu osa eest hoolitseb juba kinnisvaraomanik.

Tuletõrjel meeskonna tervisele hädadohtlik ei ole mitte tulekahju ise, vaid aeg varsti peale tule üle võimu saamist, sest siis on külmetamise hädadoht kõige suurem. Sellepärast on soovitatav luua korraldus, et kustutamise- ja koristamistöde ajal jaoskonnad vaheldamisi tööst vabastatakse, et märjaks saanud tuletõrjujad saaksid minna endid soojendada ja riideid kuivatama. Väike naps — kuid mitte palju! — aitab palju, paremaks joogiks jääb siiski soe kohv ehk tee; külma õlut ja muud ei ole soovitatav tarvitada. Tuletõrjujad, kes rohkesti on suitsus olnud, peavad seltersi tarvitama; silmi niisutatagu külma vee sisse kastetud lappidega. Kergesti haavatud seotagu, et haavadesse ei pääseks mustus, värv jne., mis verekihtituse esile kutsuks.

Lõpuks olgu tähendatud, et koristamistöde ajal sageli võib tulekahju põhjust selgitada, kui see juba varem pole sündinud. See on tuletõrjejuhi hooleks.

Eelmistes ridades pole loetletud kõiki hädadohte, vaid ainult osa tähtsamaist.

Naine brandmeister.

Soome „Palovartija“ teatab, et Savonlinnas on brandmeistriks valitud Ulla Tetri, kes on seega esimeseks naisbrandmeistriks.

Mälestussammas kinoohvreile.

23. okt. 1928 a. avati Tampere surnuaial Tampere kino „Imatra“ põlemisel tulesurma saanute ühishaua mälestussammas, mis valmistatud linnavalitsuse poolt. Sammas on punakast graniidist ja 340 sentimeetrit (1½ sülda) kõrge ning temasse on raiutud kõikide tulesurma saanute nimed.

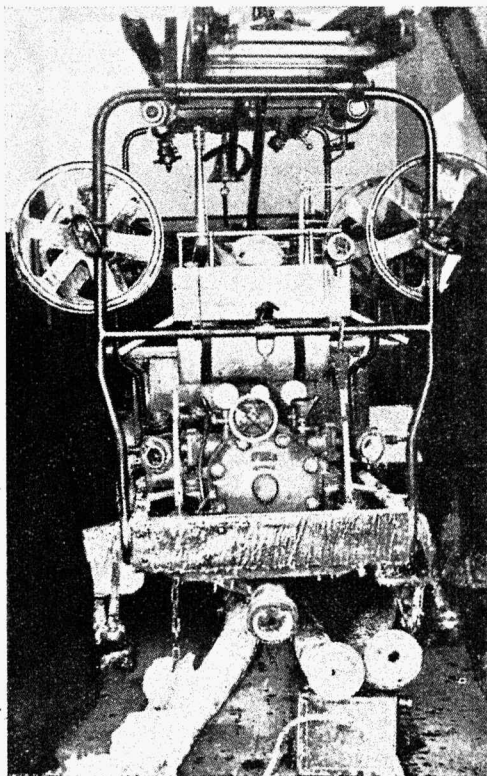
Tulekahjude vähenemine P.-Ameerikas.

Välismaa tuletõrje ajakirjade andmetel on tulekahjude arv Põhja-Ameerika Ühisriikides ja Kanaadas viimastel aastatel järjest vähenenud. Selle põhjuseks nimetatakse paremate ettevaatusabinõude tarvitusele võtmist ja energilist võitlust ülemäära kõrgete kindlustuste vastu. Tulest tekitatud kahjude kogusumma esimese 8 kuu kohta 1926 a. oli 307,6, 1927 a. 246,3 ja 1928 a. 227 miljoni dollarit.

Tuletõrje võitlus tule ja pakasega.

14. jaanuaril k. 1/41 ööl, mil kohutav lumetorm kogu Eestis möllas, süütsid põlema Narvast 4 km. kaugusel kalmistu läheduses Siverts'i lauatehase laduhoovis asuvad lauavirnad.

Alarmiti kogu linna tuletõrje. Esimesena jõudis kohale Peetri tuletõrje lensalk mootorpritsiga, kes otsekohe veeandmisele asus. Väikese vaheaja

Narva Peetri vabat. tuletõrje jäätanud autopritsi. Mootori all näha jääga peaaegu ummistunud imevoolikud. Voolikus on veel 2 sm. avaus.

järele saabus Jaanlinna tuletõrje käsipritsiaga. Kuna aga neil voolikuid vähe ja teiste omad nende mõõdule ei vastanud, sõideti linnast lisavoolikuid tooma. Vett tuli anda 300 m. kauguselt.

Tuletõrje saabudes lõomas aga juba 1000 ruutmeetri suurune maaala lauavirne leekides. Samas asuv Peetri koguduse surnuaia plank oli kohati tuld võtnud ja lähedal asuvad puuristid põlesid küünaldena tuisu vihinal talveööl.

Kohalejõudnud linna tuletõrje autopritsi läks rikki enne veeandmist, Kus-

tutamisel esialgu ei olnud mingisugust tagajärge. Suure tuule tõttu laienes tuli järjest, süüdates lauavirne üksteise järele ja püüdes teed leida vabriku enese juurde.

Peetri autopritsi töötas võimsalt 2 veejoaga algusest kuni kella 9 hommikul. Selleks ajaks oli masin täis tuisanud ja muutunud arusaamata jäätombuks, kust jääpurikad igast kandist alla rippusid ja imevoolikus oli ainult 1 tolline kanal, ülejäänud oli ära jäätanud.

Vahepeal saadeti linnast kohale rühm sõdureid, kes käsipumpade peal töötasid ja tulele lähedal asuvaid lauaja puuvirnu eemale kandsid, et tulele edasipääsu suleda. Peetri mootorprits 2 tunni töötamise järele jäätus nii kõvasti kinni, et oldi sunnitud teda linna lahtisulatamisele viima.

Viietunnilise päästetöö järele suudeti sumbutada suurem tuli, mis ähvardas hädaohtlikuks saada vabriku enesele, kogu tema toodangule ja tervele ümbruskonnale. Kustutamine lõppes esmaspäeval kell 4 p.l. ja 1 milj. kroonilisest varandusest hukkus ainult 25 tuhande krooni väärtuses.

12-kraadiline külm ja pöörane lumetuisk, takistasid päästetöid. Tingimused kustutamiseks olid äärmiselt halvad: läbikülmanud voolikuid, mis peenikesi jäätanud palkisid kujutasid, pidi tihti vahetama, ka lõhkesid nad mitmes kohas — pika maa tõttu oli mootorite surve väike; suits oli lämmastav; siis veel kuumus võimatuseni.

Lauavirnad olid seatud mingisuguse plaanita — kuhjatud üks-teise vastu ja kus veel vahekaik leidus, siis see igasugust rämpsu ja lauotse täis. Kukkumisi ja komistusi tuli ette igal sammul. Aineliselt kannatasid sellest tulekahjust kõik tuletõrjed.

Igatahes on siin kindlasti kuritahtlik süütamine, sest mahapõlenud lauavirnad asusid viimses sopis vastu surnuaeda. Sarnasel ajal ja sarnase ilmaga ei võinud seal ühtki elusat hinge olla. Seega langeb ära võimalus tule tekkimiseks möödaminejate hooletuse läbi. Tuul puhus põhjast ja kõige põhjapoolsemast nurgast süütus põlema,

Tulekahjud vähenesid ka 1928 a.

Politsei kohalikkude asutiste poolt riigi statistika keskbüroole saadetud andmete põhjal on valmistatud kokkuvõtte tulekahjust 1928 aastal. See kokkuvõtte näitab, et tulekahjude arv ja kahjusumma läinud aastal on tunduvalt väiksem eelmiste aastatega võrreldes. Näiteks oli 1926 a. 955 tulekahju, 1927 a. 899 ja läinud aastal vaid 779 tulekahju, seega umbes sama palju kui 1925 a., mil oli 764 tulekahju. Samuti on vähenenud ka kahju üldsumma: 1926 a. — 3.068.000, 1927 a. — 2.774.000 ja 1928 a. 2.294.000 krooni, mis pisut väiksem on ka 1925 a. üldsummast 2.376.000 kroonist.

Seega on 1928 a. vähenenud võrreldes 1927 a. tulekahjude arv 120 ehk 13,3% ja kahjusumma 480.000 krooni ehk 17 protsendi võrd.

Järgnev tabel annab võrdlus-ülevaate tulekahjude üldarvust ja kahjusummast 1927 ja 1928 a., kusjuures igasse summasse on võetud nii maakonna kui ka maakonnalinnade vastavad arvud.

	Tulekah. arv.		Kahju üldsumma krooni.	
	1927	1928	1927	1928
Harju	134	131	460.000	748.576
Viru	113	69	302.000	125.585
Järva	50	39	185.000	143.017
Lääne	54	40	100.000	153.077
Saare	25	31	40.000	64.833
Pärnu	112	76	520.000	241.782
Viljandi	61	69	255.000	150.389
Tartu	143	93	570.000	315.905
Valga	32	36	85.000	40.959
Võru	56	60	110.000	143.073
Petseri	119	135	145.000	166.955

Tulekahjude arvu poolest püsivad Harju-, Tartu- ja Petserimaa ikka esimeste kolme hulgas, ainult selle vahega, et 1927 a. esimeseks olnud Tartumaa on pidanud oma koha loovutama Pet-

serimaale ja ise langema 3-dale kohale. Harjumaa on püsinud teisel kohal. Samuti on järjekorra vahetanud Viru- ja Pärnumaa, kusjuures 1928 a. päris Pärnumaa 4 koha. Teiste maakondade järjekord on endine: Viljandi-, Võru-, Lääne-, Järva-, Valga- ja Saaremaa.

Kahjusummade poolest „võistlevad“ omavahel esimese 3 koha pärast Harju-, Tartu- ja Pärnumaa. 1927 a. oli esimene Tartum., teine Pärnum. ja kolmas Harjumaa. Kuigi tulekahjude arv Harjumaal läinud aastal vähenenud, on ometi kahjusumma nii tõusnud, et ta nihkus esimesele kohale, mille tõttu Tartu- ja Pärnumaad ühe astme võrd tahapoole suruti. Teiste maakondade järjekord on vähe muutunud 1927 a. võrreldes.

Suurt võitu on punane kukk pühitsenud 1928 a. Harjumaal, kus kahjusumma 288½ tuhat krooni ehk ligi 63% suurem 1927 a. Kahju suurenemise lõvi-osa langeb just maakonna peale, kuna linnades kahju vähem on suurenenud. Nimelt oli 1927 a. maakonnas kahjusumma 140.000 m., kuid 1928 a. 407.000 kr. ehk 267.000 kr. suurem.

Läänemaal on kahjusumma suurenenud 53, Võrumaal 33, Saaremaal 26, Viljandi maakonnas 25 ja Petserimaal 21 tuhande krooni võrd.

Kahjusumma vähenemisi on järgmistest maakondadest märkida: Tartu 167, Pärnu 164¾, Viru 159, Valga 50½ ja Järva 30 tuhande krooni võrd.

Linnadest on kõige rohkem kahju saanud Tallinna — 329.000 kr., Tartu 102.000 kr. ja kõige vähem Tapa — 50 kr. Pärnus on kahju 44, Viljandis 19, Tõrvas 16½, Nõmmel 12½, Rakveres 5, Narvas 4½ ja Paides 3 tuhat krooni, kuna teistes linnades kahjusumma väiksem on.

Suureks plussiks oli 1) et Narva jões vesi 2 m. üle normaal kõrguse ja jõumasinatele kättesaadav ja 2) taline aeg. Ehkki jõgi siinsamas kõrval, vett suisel ajal ometi kätte ei saa: puudub ligipääs veele. Kallas on siin kõrge, järsk ja täidetud saepurust. Selle ja teiste puuduste peale on vabriku administratsiooni tähelepanu viimati veel

läinud suvel juhitud, kuid puudused on seni kõrvaldamata.

Kuigi tuletõrje esindajad kinnitselts „Polaris“, kus vabriku varandus kinnitatud, käisid, paludes nende ainelisi kahjusid tasuda, paistab tõenäolisena, et toetusest ei taha asja saada.

Miljonilised tulekahjud Berliinis.

Käesoleval aastal on Berliin mitmel korral olnud hävitava tule meeevallas. Mitu rasket ja suure kahjusummaga tulekahju järgnesid väikeste vaheaegadega üksteisele. Tõendatakse, et sarnast tulekahju pole Berliini tulekahjude ajaloos veel olnud, kui 30. jaanuaril kell 20.15 min. puhkenud Hermann Tietzi kaubamaja põlemine. Kuigi jalul oli kogu Berliini tuletõrje, põles hoone ometi alusmüüri ni maha.

Tulekahju kohta loeme Berliini ajalehtedest järgmist.

Kui politsei salk kell 20.15 m. samus piki Chausseestrasse't, märkas ta tulekuma ja alarmis kohe tuletõrje. Samal silmapilgul jooksid karjades uulitsale tööliised, kes olid tööl kaubamajale Hermann Tietz kuuluva maja nr. 70—71. juureehitusel. Seni selgitamata põhjusel oli juureehitusel tuli tekkinud ja levis kohe kaubamajale ning vallutas mõne silmapilguga kaks majakorda.

Et kaubamajas olid „valgepesu-nädala“ puhul riidekangad ja pesu riputatud igasse võimalikku kohta, siis oli tulel nii ütelda tee lahti edasi-pääsemiseks. Kustutustööde jaoks kutsuti kohale kogu Berliini tuletõrje kõigi abinõudega.

Tulemerest tekitatud palavus oli nii suur, et üle uulitsa olevates hoonetes aknaklaasid purunesid. Tuletõrje ülesandeks jäi päästa naabermaju, mis suures hädaohus olid. Kell 22 anti teade, et naabermaja raskes hädaohus on. Nimelt oli tuli juba ühe naabrimaja katuse külge hakanud, kuid selle kustutamine õnnestus tuletõrjel, kes töötas enam kui 30 jämeda voolikuga.

Vahepeal sai teatavaks uus hädaoht. Tuul kandis sädemeid põhjapoolle, kus gaasivabrik asus. Iga silmapilk tuli sellega arvestada, et mõni säde langeb gaasireservuaari. Et seda ära hoida, anti mitmest voolikust vett otse õhku, et sädemeid õhus lendlemisel kahjutuks teha.

Kella 23 oli tule levimisele piir pandud. Kaubamaja oli kuni alusmüürideni maha põlenud. K. 23.15 min langes alla esimese ja teise korra vahelagi ja nii õnnelikult, et keegi ei kannatanud. Kuid hädaohtliku kustutustöö kestel sai ometi 5 tuletõrjujat haavata.

Kogu öö ja järgmise päeva enne lõunat tuli tuletõrjel tuld kustutada sarnasest kaugusest kui võimalik. Keegi ei tohtinud hoone varemetele minna, sest alalõpmata olid sisselangemised ja vesiniku pudelite lõhkemised. 31. jaan. keskpäevaks oli hädaoht kõrvaldatud ka naabrusmajadele, millised esialgu ka kokku ähvardasid variseda.

Kahju arvatakse mitme miljoni Saksa marga peale, kuid see tasutakse täielikult kindlustusseltsi poolt. Hoone ülesehitamiseega alatakse esimesel võimalusel.

Nagu Berliini politsei president on seletanud, ei luba ta tulevikus enam ühtegi kaubamaja ehitada ilma Sprinkler-seadeta.

Politsei ei ole tulekahju tekkimise küsimuses veel lõpuselgusele jõudnud. Eitatakse tule tekkimist elektri lühiühendusest, kuna arvatakse, et lühiühendus võis tekkida alles tulekahju ajal. Mitmed tõendavad, et tuli sai alguse hõõveldamise ruumist.

*

Sel puhul lubatagu järgmine järelemärkus. Kui läinud aastal Tallinnas Pika ja Kinga tänavate nurgal asuv kõrge kivihoone põles, siis pidas nii mõnigi oma kõlbliseks kohuseks rääkida ja kirjutada tuletõrje saamatusest. Siis uuriti veel kaua kas tuletõrje töötas küllalt kiirelt. Üldse valitseb meil meeolu, et kui tuletõrje kohe tuld ei kustuta, siis pole ta oma ülesandele kohane. Berliini eeskujulik tuletõrjel ei läinud korda õhtul varakult tekkinud tulekahju kohe kustutada ja keegi ei lähe temale sellepärast etteheiteid tegema, sest saadakse äru, et tuletõrje tegi kõik, mis tema ja inimeste võimuses. Kuid alati ei saa loodusjõudu kergelt alla suruda.

Liidu juhatuse järgmine koosolek
peatakse 18. märtsil Tallinnas.

Liidu liikmeks

võeti vastu juhatuse viimasel koosolekul Põhjaka, Voltveti, Sürgavere ja Sabotje vabatahtliku tuletõrje ühingud.

Soome tuletõrjeseadus valmimas.

Soome Palosuojelusyhdistys on esitanud siseministeriumile tuletõrjeseaduse eelnõu, mille on valmistanud endine president prof. K. Stahlberg. Selle eelnõu järele kuulub tuletõrjeseadus valitsusnõukogu ülemvalve alla. Läänide (maakondade) maahärrade kohuseks on valvata, et tuletõrjeseadus tarviliselt korras oleks. Kuna teiste korra järele valvajate ametnikkude ülesandeks on silmas pidada tarviliste julgeoleku nõuete täitmist. Igal linnal, alevikul ja külal tuleb selles seaduses ja tema lisaks antud määruste alusel pidada hoolt tuletõrjeseaduses. Tuletõrje juhtide ettevalmistuse ja tehnilise katsete korraldamise eest hoolitseb valitsus. Tuletõrjeseaduse kulud kaetakse omavalitsuse poolt selles osas, mille kohta seaduses erandit ei ole tehtud. Kui need kulud siiski omavalitsusele ülejoü käivad, võib nende katteks valitsuselt laenu ehk toetust saada.

Alevikkudes ja neis linnades, kus ei ole üle 6000 elaniku, peab olema poolpalgaline tuletõrje ehk vabatahtlik tuletõrje sarnaselt korraldatud, et tarvilikud abinõud saaksid toimetatud tulekahju-kohale. Linnades, kus on üle 6000 elaniku, peab olema palgaline, oma kutsese ettevalmistatud tuletõrje ja sellele varuks poolpalgaline ehk vabatahtlik tuletõrje. Suurema tulekahju puhul võib naabri tuletõrjet sel määral appi kutsuda, kuivõrd naabri tuletõrje piirkonnas julgeolek seda lubab.

Igas omavalitsuses on oma tuletõrjetoimikond, mille ülesandeks on hoolitseda omavalitsuse piirkonnas tuletõrje eest.

Edasi on eelnõus juhatusi tuleõnnetuste ärahoidmiseks, toimimisest tulekahju ajal jne.

Tuletõrjeseaduse küsimus on Soomes juba aastaid päevakorral olnud, kuid kabinetilisest tööst kaugemale pole saadud. Nüüd loodetakse, et küsimus kiiremini liikuma pääseb ja ka sihi taotleb.

Saksamaal kasvab tulekahjude arv.

Läinud aasta esimestel kuudel näitas tulekahjude arv Saksamaal harilikku liikumist, mis kindlustusseltsidele põhjust andis oodata normaalset ajajärku.

Kuid mai ja edasi suvekuud töid kahjusid, mis kindlustusseltsidele suuri nõudmisi esitasid. Kokkuvõtete järele on Saksamaal 1928 a. olnud tulekahjusid 3228, kahju üldsummaga 199,8 miljoni riigimarka (ligi 18 miljar di Eesti senti), kuna 1927 a. oli 2696 tulekahju 116,2 milj. m. kahju üldsummaga. Olgu tähendatud, et sellesse arvustikku on võetud ainult need tulekahjud, missuguste kahjusumma oli 10.000 riigim. suurem. Kui vähemate tulekahjude arvel $33\frac{1}{3}\%$ — Inglise statistika arvestab 50% -iga — juure arvata, siis saame kogu Saksamaa kohta kahju üldsumma umbes 300 milj. riigim. ehk 27 miljardi senti (ehk Eesti vabariigi umbes 3 aasta eelarve).

Naljaks.

Hiina kuberner elektriga hädas.

Pariisi ajakiri jutustab huvitava looke Hiinast. Ühes Hiina provintsilinnas põles ära veski. Kuberner, teada saades tulekahjust, vihastas tugevasti ja andis käsu tulesüütaja areteerimiseks silmapilk. „Sest kui kusagil tulekahju tekib, peab olema keegi, kes süütas,“ tähendas kuberner. Alandlikult vastati talle, et tema käsku võimata täita, sest tulekahju tekkinud elektri lühiühendusest. „Sarnast juttu ei maksa mulle üldse rääkida“, põrutas kõrgem valitsusametnik, kel polnud mingit aimu elektri kõige lihtsamatestki mõistetest, „midagi ei ole võimata! Jalamaid toodagu lühiühendus siia! Karistuseks kordasaadeta kuriteo eest lüüakse tal pea otsast!“ Igate püüti kubernerile seletada, mida tõepoolest elektri lühiühendus tähendab ja et sarnasel „asjamehel“ üldse pead pole ja sellepärast seda ka maha raiuda ei saa. Kuid kõik oli asjata, sest lõpuks ütles kuberner: „Ma tean juba neid ilusaid lookesi! Teie räägite ainult selleks, et aega viita ja kurjategijale põgenemist võimaldada... Või ei ole see nii?“ Ja veel suuremas vihas lubas ta kõrge tasu sellele, kes nurjatu tulesüütaja nimega „Lühiühendus“ kohtu ette toob, ükskõik, kas surnult ehk elusalt.

Kirjavastus.

O. T. Teie seletused üldkoosoleku kvoorumikohta nõuavad järgmist õien dust. Valimissedelite äraandmine sündis mandaatkaardi ettenäitamisel. See kontroll kinnitas 159 isiku osavõttu valimisest, sama palju oli ära antud ka valimissedeleid. Teie artikelt ei saa avaldada.

Üleriiklise Tuletõrje Liidu revideerimise akt ja liidu juhatuse seletused.

A K T.

8.—26. oktoobrini 1928. a. toimetasime meie, politsei peavalitsuse majandustoimkonna politsei vanem assistent P. Kollin ja pol. peavalitsuse ametnik E. Brett, Siseministri otsusel 5. X 28. a. politseidirektori ettekirjutuse 8. X s. a. Nr. 1137-i põhjal, majanduse ja asjaajamise revideerimist Üleriiklikus Tuletõrje Liidus. Revideerimise juures viibisid vaheldamisi: abiesimees hra Stockmar ja varahoidja hra Berggrün.

Ilmudes 8. X Liidu kantseleisse, palusime ettenäidata kassat, mille peale teatas hra Stockmar, et kassa on laekuri hra Kemberg'i käes, keda aga praegu ei ole kohal. Kuna laekurit ei olnud võimalik sel korral kätte saada, asusime kassaraamatu läbivaatamisele, kusjuures selgus, et selles on sissekan-deid tehtud: sissetulekute poolel kuni 25. septembrini ja väljamineku poolel kuni 21. septembrini. Peale selle oli raamatupidaja käes dokumente sissetuleku ja väljamineku alal, missuguseid palusime järgmiseks päevaks sissekanda ja kassaraamatut bilanseerida.

Selle järele teatas hra Stockmar, et tema käes on jooksvateks kuludeks veidi raha olemas ja näitas ette puhtas rahas Kr. 290.—

Laenu ja Hoiu ühisuses oli hoiul jooksvaarve raamatu nr. 31081 järgi 8. X. Kr. 2532 s. 40, mis Laenu ja Hoiukassa telefonilise teate järgi on õige.

Telefoni teel sai Liidu laekur, kes päeval Lutheri vabrikus ametis, kutsutud välja kella 17-ks, kes ka ilmus ja näitas ette: 1) puhtas rahas Kr. 584,07, 2) avansi andmise kohta allkirju: hra Stockmari allkirjad 4. IX. 28. a. Kr. 500.— ja 10. IX. 28. a. Kr. 500.—

kokku Kr. 1.000.—

b) Eldringi allkirja posti- ja

veokuludeks „ 99.25
c) Berggrün'i allkirja „ 230.—
d) Stolmer'i „ 100.—

Kokku p/raha ja avansi allk. Kr. 2.013.32

Peale selle teatas, et on antud avansina oktoobrikuu palga arvel Eldringile, mille kohta allkirja ei ole Kr. 20.—

Ilmudes 9. X Liidu kantseleisse, teatas laekur hra Kemberg, et hra Stockmar'i käes on avansina peale eeltähendatud 1.000 kr. veel Kr. 508.63, mille kohta kassas allkirja ei olnud ja mis tema kätte jäänud juba varem. Hra Stockmar kinnitas seda samuti.

Seega üldine kassaseis
1. oktoobril Kr. 2 541.95

Kassaraamatu järgisaldo
1. oktoobril „ 2.541.87

Seega 8 senti rohkem.
Eeltähendatud andmete varal oli hra Stockmar'i käes avansina Liidule kuuluvat raha Kr. 1.508.63

Peale selle näitas hra Stockmar ette:

a) kassa orderid, mille järgi tema raha võtnud vastu ja mis kassaraamatusse sissekandmata „ 990.02

Kokku Kr. 2.498.65

b) kuludokumente „ 2.363.69

c) avansil allkirju palga arvel:

Bollmann'ile Kr. 40.—

Eldring'ile „ 30.— . 70.—

ja posti kuludeks Eldring'ile 10.—

Kokku väljaantud 2.443.69

Märkus: Juhatus seletused üksikute punktide kohta on mahutatud lehekülje alla ääre vastava märk-numbriga.

Seega pidi hra Stockmar'i käes olema Liidule kuuluvat raha Kr. 54,96.

Näidanud ette, nagu eelpool tähendatud Kr. 290.—

Rohkem Kr. 235,04, mille kohta seletas hra Stockmar, et see oli tema isiklik raha.

Kassast läbikandmata kassaorderid revideerides selgus, et orderite nr. nr. 987,988 ja 991 järgi oli raha kokku Kr.67,85 võtnud vastu varahoidja Berggrün, kes ka selle summa näitas ette. Seega on Liidu summad kolme isiku käes, mis ei ole soovitatav ja ei võimalda korralikku asjaajamist raha summade arvestamisel. ¹⁾

Kassaraamatu kanded augusti ja septembri kuude eest olid kooskõlas vastavate dokumentidega. Varem tehtud kandeid ei saanud võrreldud dokumentidega.

Kassaraamatu väljamineku-dokumendid (arved ja allkirjad) on kinnitamata, kuna need peaks kontroleerima ja kinnitama juhatus või juhatuse volitusel esimees või tema abi. Nii on näiteks 1. jaanuarist kuni 19. septembrini s. a. läbimüüdud kauba eest varahoidjale makstud 0% 1.598 kr. 32 s., mis keskmiselt ühe kuu kohta välja teeb ümmarguselt 185 krooni 13 senti. Peakosoleku otsuse järgi võib varahoidjale maksta 10% pritside ja 30% muu kauba väärtusest, mis ladust müüakse. Kas eeltähendatud summa, mis varahoidja tasuks saanud, on kooskõlas peakosoleku otsusega või ei, seda tasu väljamaksmisel ei ole kontroleeritud, nagu seletas abiesimees hra Stockmar. Samuti on kinnitusemärkus väga tarvilik komandeerimiste ja kauba ostude kordadel.

Arvetel ja kauba saatekirjadel, mille järgi saadud kaupa, ei ole kõigil vara-

hoidja allkirja kauba vastuvõtmiseks, mis tingimata tarvilik. Arveid ja kauba saatekirju ei anta jooksvalt raamatupidajale arvestamiseks, vaid need on nädalate viisi abiesimehe, varahoidja või laekuri käes, missugune asjaolu takistab korraliku arvepidamist. ²⁾

Põhikirja § 37 näeb ette, et juhatus määrab kindlaks summa ülemmäära, mis kassas võib hoida. Sarnast juhatuse otsust ei ole siamaale tehtud.

Arved ja faktuurad ei ole kõik seaduslikus korras tempelmaksustatud, näit. kassa dokument Nr. 549 ja teised väljamaa firmade arved.

Kauba saatekirjad, mille juures saadetakse kaupa ühingutele, ei kannu ühegi juhatusliikme allkirja. On tarvilik, et saatekirjad kirjutaks alla kauba väljasaatja.

Veksleid, mida Liit võtab vastu tule-tõrjeühingutelt, ei arvestata üldises korras, vaid neid võetakse vastu kui kindlustusi. Selle tõttu ei protesteerita neid tähtaja möödumisel seaduses ettenähtud korras. Kassas leidus üksikuid vekseleid, mille tähtajad möödunud juba 1926. aastal (näit. Purtse vab. tuletõrje ühingu vekslit tähtpäev möödus 1. okt. 1926. a.). ³⁾

Ladu-raamat. Praegu peetav ladu-raamat ei ole vormilt ja formaadilt ots-larbekohane ja praktiline käsitada. Enne laduraamatu revideerimist sai ladus leiduv kaup loetud ja üleskirjutatud eri-nimekirja 9., 10. ja 11. oktoobril. Ladu ülelugemise juures viibisid alaliselt varahoidja Berggrün ja vaheldumisi Liidu revisjoni komisjoni esimees hra Klaus ja liige hra Rink.

Hiljem võrreldes raamatut eeltähendatud nimekirjaga, selgus:

1) Juhatusel liikmel kassahoidjal G. Kembergil pole võimalik iga päev Liidu kantseleis viibida; tema äraolekul täidavad kassahoidja kohuseid juhatusel liikmed abiesimees C. Stockmar ja varahoidja E. Berggrün, kes sissetulnud raha ja tõendavaid dokumente üle annavad kassahoidjale kindlaks määratud öhtutundidel.

2) Arveid ja kaubadokumente pole kauem kinni peetud, kui see tarvilik

oli kassahoidjale ettenäitamiseks raha väljaandmisel.

3) Tuletõrje ühingutele palvetele vastu tulles pole Liidu juhatus nende vekseleid tähtpäevadel protesti annud ja seega ärahoidnud ülearuseid kulusid ja sekeldusi, kuna vekslid, kuigi tähtpäev möödunud, ikkagi võlakohustusena maksavad on.

Laduraa- matu lehek.	Kauba nimetus	R a a m a t u j ä r g i			Laduseis	V a h e 4)	
		Sisse- tulek. Arv või mõõt	Välja- minek. Arv või mõõt	Saldo arv või mõõt	9. X 28 Arv või mõõt	Puudu- jääk Arv või mõõt	Ülejääk Arv või mõõt
		Tk.	Tk.	Tk.	Tk.	Tk.	Tk.
37	Vooliku ühendajaid 3"	7	3	4	5	—	1
"	" " 2 ³ / ₄ "	36	12	24	23+1	—	—
"	" " 2 ¹ / ₂ "	27	4	23	27 ¹ / ₂ +1 ¹ / ₂	—	5
38	" " 2 ¹ / ₄ "	6	7	—	—	—	1
38ja92	" " 2"	284 ¹ / ₂	166 ¹ / ₂	118	123 ¹ / ₂	—	5 ¹ / ₂
39	" " 1 ³ / ₄ "	105	76	29	41	—	12
40	" " 1 ¹ / ₂ "	71	36 ¹ / ₂	34 ¹ / ₂	34	1/2	—
40	" " 1"	2	2	—	—	—	—
"	" " 1 ¹ / ₄ "	2	1	1	1	—	—
		Mtr.	Mtr.	Mtr.	Mtr.	Mtr.	Mtr.
41	Voolikud, väljaviske 3"	688	300	388	388,30	—	0,30
"	" " 2 ¹ / ₂ "	722	794	—	171	—	243
42	" " 2 ³ / ₄ "	653,9	427	326,90	325,55	1,35	—
"	" " 2 ¹ / ₄ "	523	60	463	189	274	—
43	" " 2"	7462,50	4863,75	2625,75	2701,45	—	75,70
44	" " 1 ³ / ₄ "	2022	1627,25	394,75	437	—	42,25
45	" " 1 ¹ / ₂ "	837	639,50	197,50	310,10	—	112,10
46	" " 1 ¹ / ₄ "	762	170	592	537	55	—
47	" " 1"	268	78,50	189,50	190,50	—	1
		Tk.	Tk.	Tk.	Tk.	Tk.	Tk.
48	Vooliku parand. riie . . .	136	51	85	1+101	—	17
"	" " nõöbid . . .	125	100	25	26	—	1
49	Vooliku parand. klambr. . .	478	111	367	322	45	—
50	Veejoa-torud 2"	11	8	3	6	—	1
"	" " 2"	2	—	2	—	—	—
"	" " 2 ¹ / ₂ Pachel	10	—	10	10	—	—
51	Vööd karabiinoriga	11	11	—	—	—	—
"	" vaskrõngaga	4	4	—	—	—	—
52	" voodrita	158	114	44	1+36	7	—
53	Käsiprintsid	26	25	1	2	—	1
54	Vööriie	784,75	660	124,75	115	9,75	—
55	Petroleumi faklid	30	24	6	8	—	2
56	Mahakisk. haagid.	12	9	3	3	—	—
57	Rosetid	51	36	15	11	4	—
58	Embleemid	276	92	184	180	4	—
59	Ämbrid puldanist	51	24	27	26	1	—
60	Vile-nöörid	167	64	103	1+97	5	—
61	Kindad, kummi	1	—	1	1	—	—
"	" nahk	3	1	2	2	—	—
62	Suitsuprillid	10	5	5	5	—	—
"	" maskid	7	2	5	5	—	—
63	Näokaitsed	3	3	—	—	—	—
"	" sõelad	1	2	—	—	—	1
64	Mootorprintsid	12	4	8	8	—	—
"	Tulek. teat. sildid	60	79	—	7	—	26
65	Rinnamärgid	2206	1701	505	10+106	389	—
68	Pootshaagid	2	—	2	2	—	—
70	Pluveuse laengud	4	4	—	—	—	—
71	Medalid	418	314	104	107	—	3
73	Kõrgem aumärk	3	3	—	1	—	1
74	Kirved varrega	—	2	—	3	—	5
76	Vööd voodriga	30	10	20	26	—	6

Laduraa- matu lehek.	K a u b a n i m e t u s	R a a m a t u j ä r g i			Laduseis	V a h e ⁴⁾	
		Sisse- tulek. Arv või mõõt	Välja- minek. Arv või mõõt	Saldo arv või mõõt	9. X 28 Arv või mõõt	Puudu- jääk Arv või mõõt	Ülejääk Arv või mõõt
		Tk.	Tk.	Tk.	Tk.	Tk.	Tk.
78	Veejoatorud 1 ³ / ₄ "	7	7	—	—	—	—
"	" 1 ¹ / ₄ "	3	1	2	1	1	—
"	" 1"	1	1	—	—	—	—
79	" 2 ³ / ₄ "	2	2	—	—	—	—
"	" 1 ¹ / ₂ "	4	4	—	—	—	—
"	" 2 ¹ / ₄ "	1	1	—	—	—	—
80	Köverikud T. tükk	2	2	—	—	—	—
81	Vahupritsid	1	1	—	—	—	—
82	Käsnad	—	1	—	1	—	1
83	Kargupritsid	6	3	3	3	—	—
84	Vöörongad	30	21	9	9	—	—
86	Voolik kummeeritud 1 ¹ / ₄ "	135	135	—	—	—	—
87	Jaapani kuld (käeside materjal)	Kg. 1,285	Kg. —	Kg. 1,285	Kg. —	Kg. 1,285	Kg. —
88	Piksevarda otsad	18	—	18	—	—	—
91	Püsttoru	1	—	1	—	—	—
	Kinoaparaat	—	—	—	1	—	1
	Siren	—	—	—	1	—	1
	Vaskkell	—	—	—	1	—	1
	Seinakraan 2 ¹ / ₂ "	—	—	—	1	—	1
	Veejoatoru keerlev ots	—	—	—	1	—	1
	Kongressimärgid, vanad	—	—	—	63	—	63

Märkus: 1) Kaupade ülelugemist ja üleskirjutamist kontrollis varahoidja isiklikult.

Märkus: 2) Laduraamatus lehk. 53 on saatekirja järgi kirjutatud väljaminekuks üks käsiprits. Varahoidja seletuse järgi on väljakirjutatud kas Esna või Vastemõisa Kildu vab. tule-
tõrje ühingule, kuid tegelikult olla see prits veel töökojast saamata ja ka välja-
saatmata.

Märkus: 3) 18. oktoobril teatas varahoidja Berggrün, et adjutandi paelu

on ladus 12 tk., nagu raamatu järgi olema peab. Paelte ülelugemist toime-
tasid hra Brett ja varahoidja Berggrün, mil neid ladus oli 11 tk., seega üks
vähem.

Märkus: 4) Ladu ülelugemisel ei näidatud ette laduraamatu lhk. nr. 87 all sissekantud „Jaapani kuld“ 1,285 kg. 18. okt. näitas varahoidja ette ühe karbi, milles ütles olevat tähendatud kulla.

Märkus: 5) 18. okt. teatas vara-
hoidja, et ladus on veel olemas ühes
pakkimise kastis 25 signaal-pasunat,

4) Ladus olevate kaupade ülelugemisel ettetulnud vahed — puudujäägid ja ülejäägid — on nähtavasti tekkinud kas mittetäpsel arvestamisel või ülelugemisel, mis näha aktist, kus ühesugused artikled ühelt poolt rohkem ja teiselt — vähem.

Üldiselt on kaupa leitud ladus rohkem 267 k. 51 sendi eest, mis 31. dets. 1928 a. Liidu kasuks on arvatud. Märkuses 1. on tähendatud, et kaupade

ülelugemist ja üleskirjutamist kontrollis varahoidja isiklikult, kuid varahoidja seletab, et ta ei tea kinnitada, kas ülelugemise andmed täpselt akti on ülekantud. Sellekohase märkuse on varahoidja akti kokkuseadmisel akti sissekan-
nud. Märkustes 2—5 ülestähendatud vara-
hoidja seletused on tema tõenduse järel õiged, mis ka inventuuri tegemisel 1928 a lõpul selgus.

mida ülelugemisel ette ei näidatud. Ladu ülelugemisel tähendas varahoidja, et see kast on tühi.

Märkus: 6) Laduraamatusse on ühenimelisi, kuid mitme-möödulisi ja -hinnalisi kaupu sissekantud ühe arve alla, nii et puudujääkide summa kindlakstegemine on peaaegu võimatu, sest siin on tegemist mitme-aastase läbikäiguga, kuna 1. jaanuariks 1928 a. ei ole inventuuri tehtud ja ülejäägid 1928 a. peale kanti vana raamatu andmetel.

Laduraamat sai dokumentidega võrreldud: sissetuleku alal 1. I. — 30. IX. 1928 a. väljamineku alal 1.—15. IX. 28 a., kusjuures lahkuminekuid dokumentide ja raamatu kannete vahel ei olnud.

Kaup tellitakse ja ostetakse lattu ilma juhatause otsusteta.

„Tuletõrje Teadete“ arvet ei saadud kontrollida, kuna puudub sel alal arvepidamine.⁵⁾

Inventaari-raamatut ei peeta, mille tõttu ei saadud inventaari seisust kontrollida.

1928 a. reskontro sissekandeid dokumentidega ei võrreldud, väljaarvatud ülekanded riigi poolt antud toetussummade alal. Reskontros 1927 a. eest arveid osalt lõpetamata.

1927 a. on siseministeeriumist Liidule antud toetus Marka 500.000 on Liidu kassas saadud 1. novembril 1927 a. väljamaksmiseks üksikutele ühingutele siseministri poolt kinnitatud nimekirja järgi. Sellest summast on Liit ühingutele 1927 aastal väljamaksanud 165.000 marka. Ülejäänud summa on väljakir-

jutatud 1928 a. järgmiselt: jaanuaris — kr. 450, veebruaris kr. 497,25, märtsis kr. 500, aprillis kr. 100, mais kr. 650, juunis kr. 550, juulis kr. 600 ja augustis kr. 100, kokku kr. 5.097,25 Kr. 97,25 on storneeritud. Ka nende ühingute toetussummasid on pikemat aega kinni peetud, kellel Liidu vastu kohustusi ei olnud.⁶⁾

Võrreldes üksikuid väljamakse selgus järgmist: 1) Kongota v. t. ühingule on saatelehe 7. XI. 27 a. järgi saadetud kaupa 10.500 mk. väärtuses. Saatelehes on tähendatud, et mk. 10.000 on kustutatud toetuse arvel, mis memoriali kaudu 1928 aastal kantud tähendatud ühingu kasuks. 8. II. 28 a. on samale ühingule saatelehe nr. 109 järgi saadetud kaupa 73 kr. 25 senti väärtuses; tähendatud saatelehes on varahoidja tähendanud, et kaup tasutud toetuse arvel. Seega juba teistkordselt toetuse arvel kaup saadetud, mis tekitanud arusaamatuse Liidu ja tähendatud ühingu vahel: tegelikult on tähendatud ühing kaup saanud 17.825 mk. eest, millest toetusega kustutatud 10.000 mk. Ühing aga tõendab politsei peavalitsusele, et tema on 1927 a. toetuse arvel saanud kaupa kätte 73 kr. 25 senti väärtuses kuna 26 kr. 75 s. Liidult senini saamata.⁷⁾

2) Pala v. t. ühingule on kauba saatekirja 14. I. 28. järgi toetus kr. 50 suurusel arvatud tähendatud saatekirja juures saadetud kauba tasuks, mis pidi memoriali kaudu kantama Pala ühingu kasuks. Seda aga tehtud ei ole ja toetus kr. 50 on kassaraamat (lehek. 58) kantud väljaminekuks ja ei ole Pala ühingule edasi saadetud, nagu tõendas abiesimees Stockmar. Raha pidavat olema laekuri käes. Ebaõigest arvestamise vii-

5) „Tuletõrje Teadete“ arvepidamine peetakse 1928 a. algusest saadik Liidu kantseleis.

6) Toetussummad pole Liidu kantseleis kinni peetud, vaid rahasaajad pole neid välja nõudnud. Ka 1928 a. toetussummad pole politsei peavalitsusest veel kõik välja võetud, mis näha tema hoiatusest „Tuletõrje Teadetes“ nr. 1.—1929 a. Liidu juhatus ei saanud raha ennem välja saata kui tarvilised tõendused ja volitused esitatud olid.

7) Kaupa on saadetud Kongota Tuletõrjele 7. XI. 1927 a. 10.500 senti eest ja 8. veebr. 1928 a. 7.325 s. eest, kokku 17.825 s. eest, toetusrahast on mahaarvatud 10.000 s. seega jäi Kongota Ühing Liidule võlgu 7.825 senti, missuguse võla Kongota Ühing õigeks tunnistas oma kirjaga 1. veebr. 1929 a. Seega ei vasta tõele politseipeavalitsuse andmed, et Kongota Ühing olla saanud nimelt 1927 a. kaupa 7.325 s. (seda sai ta 1928 a.) toetuse arvel ja et Liidu Juhatus temale võlga on 2.675 s.

sist näitab, et Pala ühing võlgneb Liidule kr. 45,20 kuna tegelikult võlgneb Liit Pala ühingule kr. 4.80.⁸⁾

3) Tarvastu-Mustla v. t. ühingule on saatelehe nr. 567 juures saadetud kaupa 50 kr. väärtuses, milles tähendatud, et tasutud toetusega. Tegelikult oli ta 1927a. toetuse juba varem kätte saanud.⁹⁾

4) Kalina v. t. ühingule on saatekirjade 6. III. 28, nr. 217 ja 218 järgi saadetud kaupa toetuse arvel 27,68 kr. väärtuses. 7. III. on aga toetus kr. 50.—kassast puhtas rahas väljakirjutatud.⁹⁾

5) Liidu kirjaga 5. XII. 27. nr. 2057 palus Liit Valga v. t. ühingult kviitungi 15.000 marga toetussumma vastuvõtmise kohta ja teatas, et see summa saab kantud Valga ühingu kasuks Liidule võlgneva kauba eest. Kirjaga jaan. kuust 1928 a. nr. 2 on Valga v. t. ühing saatnud Liidule nõuetava kviitungi nr. 1, milles tõendab, et on Liidult võtnud vastu 1927 a. toetussumma kr. 150 ja palub seda summat kanda ühingu kasuks Liidule võlgneva kauba eest ja palus seda kviteerida.

12. I. 28 a. on Liit kirjaga nr. 2057 teatanud Valga v. t. ühingule, et kr. 150 on kantud ühingu kasuks. 17. jaanuaril 1928 a. on kassaraamatu järgi kirjutatud väljaminekuks Valga v. t. ühingule kr. 150, mis ei olnud kuni 26. oktoobrini, ei ühingule rahas väljasaadetud, ega tema arvele kantud, nagu Liidu kirjas 12. I. 28. tähendatud. Abiesimees hra Stockmar seletas, et see raha peab olema laekuri käes. Kassa ülelugemisel 8. okt. laekuri kassas ei olnud eeltähendatud (50+150) 200 krooni.¹⁰⁾

Kulude eelarve täitmisel ei peeta kinni eelarvest. Näit. varahoidja tasuks on eelarves ettenähtud 1200 krooni. Tegelikult on aga kuni 19. sept. s. a. varahoidjale väljamakstud peale 1. jaan. 1928 a. müüdüd kauba eest kr. 1.598,32.¹¹⁾

Memorial: Sissekandeid dokumentidega ei võrrelnud. Memoriali dokumentide hulgas leidub raamatupidaja õiendusi, mille alusel võlgu ostetud kaupa kirjutatud sissetulekuks selle tõttu, et algarveid raamatupidajale edasi ei anta ja need hoiab varahoidja enda käes.

Asjaajamine: Sissetulevad ja väljaminevad kirjad registreeritakse lauajuhendis. Laua juhend on peetud korratumalt. Kirjad seisavad kaua täitmata. Näit Nr. 797, mis 1. V. 28. saadik seisab täitmata varahoidja käes, nagu asjaajaja seletas. Lj. Nr. 1336 tegelikult täidetud, kuid lauajuhendis puudub asjakäik. Ühingute aruanded suuremalt jaolt kõik kontroleerimata ja lauajuhendis kausta märkimata (näit. 3. IV. 28. a. Nr. Nr. 590—593 ja palju teisi).¹²⁾

Kaustad on korraldatud ühingute kaupa nii, et iga ühinguga peetud kirjavahetus on eraldi kaustas, mis aasta-aastalt täiendatakse. Kaustades leidub sissetulnud pabereid, millel ei ole keegi teinud märkusi asjade käigu andmise või kausta märkimise kohta. Sarnase korra juures võib tulla ette arusaamatusi, kui keegi ei otsusta paberitele käigu andmist, s. t. paber, millele Liit peaks vastama, võib täitmata kausta sattuda.

8) Pala Tuletõrje Ühingu arvete vahe saab selgitatud Pala Ühinguga.

9) Tarvastu-Mustla ja Kalina tuletõrje ühingutele on eksikombel toetusraha välja maksetud; see nõutakse tagasi.

10) Tähendatud raha oli kassas, mida hra Stockmar 8. okt. ette näitas, kuid siis arvati, et see raha olla ülearune, sest raamatutes oli viga. Eelpool tähendatud vead olid juba enne revisjoni selgunud, kuid raamatupidaja ei olnud neid parandanud.

11) Eelarve täitmist on alati silmas peetud. Kui laduhoidjale rohkem raha oli tasuks väljaantud, kui eelarvesse

ülesvõetud, siis on see tingitud sellest, et tasuks ei olnud määratud kindel summa, vaid %/0 läbimüügist. Suurenes läbimüük, siis suurenes loomulikult ka laduhoidja tasu; oleks läbimüük vähenenud, siis poleks laduhoidja 1200 kr. tasu saanud, vaid ikkagi teatud %/0 läbimüügist.

12) Asjaajamine on 1928 a. märksa parem endisest; kui lauajuhendis igal pool vastavad märkused täitmise kohta ei olnud, siis ei tähenda see, et nad täitmata olid. Aktis tähendatud kiri nr. 797 oli tähtsuseta, selles palub keegi kaubamüüja väljamaalt tema kaubahinnakirjad üle anda tema agendile, kui see Tallinna jõuab; mis ka tehtud sai.

Üleriikliku Tulet. Liidu juhatusese peakoosolekute protokollide raamat peetud alates 20. sept. 26 a., mille lehtede arv juhatusese esimehe ja sekretäri allkirjadega tõestamata (T. L. kodukord § 15). 1927 a. peale peetakse peakoosoleku protokollide jaoks eraldi raamat, mis ka kinnitamata. Selles raamatus ei leidu 1928 a. pooleli jäänud peakoosoleku kinnitatud protokoll. 1928 a. juhatusese protokollide juures puudub päevakord, mis soovitatav, sest muidu ei saa juhatusese liige tarvitada T. L. kodukorras § 9 ülesseatud nõudeid ¹³⁾.

Viimane juhatusese protokoll 19. okt. s. a. on ainult kahe koosolekust osavõtnud juhatusese liikme poolt allakirjutatud. Juhatusese koosolekuid 1928 a. peetud 10. 10 juunil 28 a. Valka kokkukutsutud korraline peakoosolek jäi üksmeele puudusel pooleli. Tähendatud peakoosolek tuleks lugeda mitte-seadusepäraseks: 1) Tulet. Liidu põhikirja § 24 põhjal, sest mandaadid puudusid ligi 30 ühingul, näit. Aravete, Valga, Mõisaküla, Tartu, Kukesmaa j. t. vab. tulet. ühingud. 2) Sama põhikirja § 29 põhjal, sest protokoll, kui ta poolik, ei ole protokoll raamatusse sissekantud ning kolme peakoosoleku poolt volitatud isiku poolt allakirjutatud.

Eeltooduid asjaolusid arvesse võttes, tuleks tähendatud peakoosolekul tehtud otsused tühistada ja lähemal peakoosolekul (18 nov. s. a. Tartus) uuesti otsustada.

Tuletõrje Liidu juhatusese koosseis on:

	Valitud		Prot.
Esimees: A. Punga	27. juunil	26. a.	Nr. 99
Abiesim. I: A. Pirker	" "	24. "	" 73
" II: C. Stockmar	" "	26. "	" 99

	Valitud		Prot.
Laekahoidja: G. Kemberg	12. juunil	27. a.	Nr. 1
Laekah. abi: K. Loorenz	27. "	26. "	" 99
Varahoidja: E. Berggrün	12. "	27. "	" 1
Varah. abi: J. Võsu	27. juulil	24. "	" 73
Sekretär: S. Songi	" "	" "	" 73
Sekr. abi: A. Ahlmann	12. juunil	27. "	" 1.

Tulet. Liidu põhikirja § 19 põhjal valitakse juhatusese liikmed kolme aasta peale, seega on hr. hr. Pirker'i, Võsu ja Songi volitused juba 1927 a. lõpenu. (Peakoosoleku protokollis 27. juulil 24 a. p. 3-a on peakoosolek otsustanud ainult aruande aastat koostada kalendri aastaga — mitte juhatusese liikmete valimisastaid. ¹⁴⁾)

Abiesimees II C. Stockmar, laekahoidja G. Kemberg ja sekretäri abi A. Ahlmann on valitud juhatusese liikmeteks kinnisel hääletamisel ja saanud hääli esimene 68, teine 69 ja kolmas 62 häält. Hääletamisest võtsid osa esimesel korral 136 ja kahel viimsel korral 146; sellega on peakoosoleku otsus nende valimise tunnistamise kohta seadusevastane, sest Tul. Liidu põhikirja järele teeb peakoosolek kõik otsused liht häälteenamusega (Põhikirja § 18). Sama ei ole ka juhatusese liikmete kandidaadid J. Vaga ja A. Evertson peakoosoleku poolt (12. juunil 27 a.) valitud liht häälteenamusega, seega tuleks ka peakoosoleku otsus nende valimise kohta tühistada.

Revisjonikomisjon on 12. juunil 1927 a. valitud peakoosolekul lahtisel hääletusel, kuna põhikirja § 18 järgi pidi sündima kinnisel hääletamisel.

*

*

*

¹³⁾ Liidu juhatusese koosoleku päevakorra puudumine ei takista sugugi kodukorra § 9 ettenähtud võimalusi täiendada või muuta harutusele tulevaid küsimusi, ehk uusi ülesvõtta.

¹⁴⁾ 1925 a. jäi Liidu peakoosolek pidamata, seega ei võinud 1922 a. valitud juhatusese liikmed oma volitusi maha

panna 1925 a., vaid 1926 a. said nende asemele uued valitud. Seega lahkusid järgmisel korral 1927 a. juhatusese liikmed, kes 1923 a. olid valitud ja 1928 a. pidid lahkuma 1924 a. valitud liikmed, mis ka sündis. Põhikirja § 19 järel peavad juhatuses lahkuma iga aasta $\frac{1}{3}$ liikmeid ja nende asemele uued valitama. Kui peakoosolekut ei olnud, siis ei olnud $\frac{2}{3}$ võimalust uusi valida.

Siseministeriumi politsei peavalitsuse ametnikkude P. Kollin'i ja E. Brett'i märkuste leht Üleriikliku Tuletõrje Liidu revideerimise akti juure 8.—26. oktoobri 1928 a.

Praegune asjaajamise ja arvepidamise viis on ebapraktiline, millega on seletavad aktis tähendatud puudused ja arusaamatused. Ümberkorraldamine on tingimata tarvilik järgmistel aladel: 1) kassa s. o. raha vastuvõtmist ja väljamaksmist peab toimetama isik, kes töötundidel on alaliselt Liidu kantseleis. Kui kassapidajaks on valitud sarnane isik, kes oma teenistuse kõrval Liidu kantseleis alaliselt olla ei saa, võiks kassapidaja kohused panna palgalise ametniku (asjaajaja) peale, kelle tegevust valitud kassapidaja kontrolliks 1—2 korda nädalas juhatuse määramise järgi. Praegu tarvitusel olevad

kassa orderid on otstarbekohased ja need peab ka tulevikus jätma tarvitusele. ¹⁾

2) Kassa-kui ka laduraamatu sissetuleku ja väljamineku dokumendid, s. o. arved, kauba-saatekirjad, kassaorderid j. n. e., peab kui tahetakse et raamatupidamine sünniks korralikult, antama raamatupidajale kas samal või hiljemalt järgmisel päeval arvestamiseks, vastasel korral ei saa korralikust asjaajamisest ja arvepidamisest olla juttugi, nagu see praegu sünnib, kus raamatupidajale dokumendid antakse üks kord nädalas ja paljudel juhtumistel veel hiljem. Näit. memoriali dokumendid, mis praegu kuude viisi seisavad varahoidja käes. ²⁾

3) Arvetel ja kauba saatekirjadel, mille järgi Liidu lattu saadaks kaupa, peab varahoidja tingimata kviteerima

Sissetulek

Kaubanimetus

Aeg.	Kellelt saadud või ostetud.	Dokumendi Nr.	Arv või mõõt	Ostuhind		Summa.	
				Kr.	S.	Kr.	S.

ja mõõt (2", "1/2", jne.)

Väljaminek

Aeg.	Kellele antud.	Saatel. nr. nr.	Väjamüügi hind		Summa.	
			Kr.	S.	Kr.	S.

¹⁾ Korrapärane asjaajamine ja arvepidamine on sisseseatud 1927 a. revisjonikomisjoni näpunäidete järel ja kui ta korralikult peetud saab, siis pole siin midagi ebapraktilist.

Kas palgaline ametnik-asjaajaja kasulikumalt kassahoidja äraolekul tema

kohusi täita saab, kui juhatuse liikmed, on küsitav. Senised Liidu juhatuse kogemused eitavad seda.

²⁾ Kõik dokumendid saavad raamatupidajale üle antud niipea, kui see võimalik on.

oma allkirjaga, milles tähendada: vastuvõetud kauba nimetus, arvu või mõõtu, mille järele võib kassapidaja raha väljamaksta. ³⁾

4) Kassaraamat oleks soovitav pida da ameerika-süsteemiline, mille tarvitusele võtmisel kaoks tarvidus memoriali ja pearaamatu järgi. (Vaata lehekülj 37. Toimetus.) ⁴⁾

5) Ladu või kaubaraamat. Oleks soovitav võtta tarvitusele uus laduraamat, milles avada iga-nimelise ja -hinnalise kauba jaoks eriarve. See on väga tarvilik selleks, et lahkuminekute korral oleks võimalik puudujääkide või ülejääkide summat teha kindlaks. Samuti näitaks ta siis kui palju on Liit saanud kasu iga kaubaliigi läbikäigust.

Laduraamat võiks olla järgmise vormi järgi: ⁵⁾

6) Kauba saatekirjadel tuleb kaubanimetus tingimata kirjutada sama, misuguse nimetusega ta raamatus arvel, ja kauba väljamüügi hind, et hoida ära võimalikke eksitusi raamatupidamises. Samuti peaks kauba väljasaatja kirjutama saatekirjadele alla. ³⁾

7) Kõikide kaupade peale, mis ladust antakse välja, tuleb tingimata kirjutada saatekirjad, vaatamata sellele, kas kaup müüakse või antakse töökotta teisenimeliste asjade valmistamiseks, vastasel korral ei saa laost väljaantud materjali arvelt kustutada. ³⁾

8) Tuleks seada sisse kviitungiraamat, millest antaks kviitungid nende asjade vastuvõtmisel lattu, mis saadakse

tagasi ühingutelt või müüjalt, mille eest Liidul ei tule maksta raha. ³⁾

9) Ladu ülelugemisel nähtus, et kõik kaubad ei hoita ladus korrapäraselt. Näiteks mitmemõõdulised (jämedus) imev- ja väljaviske voolikud olid segamine ja korratus olekus põrandal. Samuti ühendajad, vooliku parandamise klambrid, kiivred, karabiinerid jne., mitmetes kohtades riulitel ja põrandal. Arvestades suure lähimüügiga Liidu laost, et oleks hõlpsam ja kergem kaupa väljaanda, tuleks lattu ehitada vastavad riulid, kus iga nimelised kaubad oleks koondatud. Seega hoitaks ära kaupade rikkumist ja ebaõigelt väljasaatmist, nagu seda siinamaale on ette tulnud. ³⁾

10) Tuletõrje abinõude, voolikute jne. muretsemiseks, peaks Liidu juhatus seadma üles nende tehnilised tingimised, millele ostetav kaup peaks vastama, et hoida ära alaväärtusliku ja mittepraktilise kauba soetamist ühingutele. ³⁾

11) Kauba vastuvõtja, kas varahoidja või, kui ta ei ole asjatundja, siis juhatuse poolt määratud asjatundja ehk hindamise komisjon, peaks konstateerima, kas saadud kaup vastab ülesseatud tingimistele ja on kõlbulik tarvitamiseks. Praegu nähtavasti seda ei tehta, sest ladus leidus mittekorralikku ja eba praktilisi kaupu (vooliku ühendajad, osalt hüdrolpulle jne.). Kuna Liit kaupa müüb ainult tuletõrjeühingutele, on Liidul ka väga tähtis see, et ta ühinguid varustaks heade abinõudega. ⁶⁾

³⁾ P. p. 3, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 18, 19 ja 20 kohta on soovitavad korraldused tehtud.

4) 1. jaanuarist s. a. on sisseseatud ameerika süsteemiline kassaraamat.

5) Soovitatud laduraamatu vorm ei erine sugugi praegu tarvitusel olevast raamatust, mis näha järgmisest:

I. Sissetulek.

1. Soovitatud vorm.

Aeg	Kellelt saadud või ostetud	—	Dokum. nr.	Arv või mõõt	Ostuhind	Summa
-----	----------------------------	---	------------	--------------	----------	-------

2. Tarvitusel olev vorm.

Kuupäev	Kellelt	Pearaam. nr.	Tellim. nr.	Tükki arv	Üksik hind	Summa
---------	---------	--------------	-------------	-----------	------------	-------

II. Väijaminek.

1. Soovitatud vorm.

Aeg	Kellele antud	Saatel. nr.	—	Väljamüügi hind	Summa
-----	---------------	-------------	---	-----------------	-------

2. Tarvitusel olev vorm.

Kuupäev	Kellele	Tellim. nr.	Tükk ja arv	Üksik hind	Summa
---------	---------	-------------	-------------	------------	-------

12) Ladust kauba väljaandmine sünnib praegu mitme isiku läbi, kuna varahoidja oma alalise teenistuskoha kohusetäitmise tõttu ei saa kõigil töötundidel viibida Liidu laos. Sarnane kord ei ole soovitatav juba sellepärast, et puudujääkide puhul ei ole teada isikut, kes puudujääkide tekkimises süüdi.

Kuna Liidu peakoosoleku poolt varahoidja palgaks on nähtud ette tarviline summa, k. a. 1200 krooni, millega praeguse olukorra juures on võimalik palgata alalist töötajad, kes oleks alaliselt Liidu juures, tuleks panna ametisse kindla palgaline laduhoidja, kelle tegevust kontrolliks varahoidja või teine juhatuselise liige, kes juhatuselise poolt selleks määratud. See oleks Liidule ka majanduslikult kasulik, sest praeguse korra juures saab varahoidja keskmiselt 185 kr. kuus. Peale kindla palga võiks laduhoidjale, et ta asjast oleks huvitatud, maksta puhtast kasust teatud protsendi juhatuselise määramise järgi, võttes arvesse laduhoidja tegevust.⁷⁾

13) Juhatuselise otsusega 19. X. s. a. (prot. Nr. 10 p. 31) on volitatud sisseostusid tegema ja tellimisi andma varahoidja ja kassapidaja, kes hiljem sellest juhatuselise koosolekul juhatuselise informeerib. Revideerijatele näis olema sarnane volitus andmine ebasünnis, kui sarnaseid asju otsustavad isikud, kes on ühtlasi kauba vastuvõtja, ja raha väljamaksja. Kauba ostu puhul peaks juhatuselise esitatama andmeid tarvismineva kauba headuse ja hindade kohta ja ostu otsustaks juba juhatus. Üksikutele juhtumistele, kui mõnda kaupa on ettenägematult kiirelt tarvis, võiks ostu teostamiseks olla volitus ühel teisel juhatuselise liikmel, kelle asukoht on Liidu juhatuselise asukohas⁸⁾.

14) Liidu juhatuselise praegune kodukord on puudulik. Tuleks väljatöötada ja peakoosolekule kinnitamiseks esitada uus juhatuselise kodukord, milles oleks täpsemalt nähtud ette juhatuselise, kui ka üksikute juhatuselise liigete õigused, kohustused ja ülesanded⁹⁾.

15) Praegu makstakse arved välja ilma, et neid keegi kontrolleriiks ja kinnitaks. Liidu huvides on tarvilik, et kõik väljamaksu dokumendid oleksid juhatuselise, juhatuselise esimehe või tema asetäitja poolt kinnitatud, kodukorra piires³⁾.

16) Sissetulevad kirjad peaksid kõik otsustatama juhatuselise esimehe või tema asetäitja poolt, tehes nendele oma allkirjaga märkuse asjale käigu andmise või kirja kausta märkimise kohta. Põhimõtteliste asjade otsustamine jääks juhatuselise ülesandeks³⁾.

17) Ajakirja „Tuletõrje Teated“ trükitakse praegu 2200 eks., mille tellimise hind on aastas 1 kr. 20 s. Võttes arvesse tuletõrjajate suurt arvu, umbes 16.000—17.000 liiget, näib, et suur osa tuletõrjajaid ei loe oma häälekandjat.

Tuleks kaalumisele võtta küsimus, kas ei saaks ajakirja sisu rikastada tuletõrjesse puutuvate tehniliste küsimustega teooria ja praktika alal ja kas ei võiks tõsta Liidule maksetavat liikmemaksu, mil puhul saadetakse tähendatud ajakiri maksuta igale liikmele. Kui häälekandjat trükitakse 16—17 tuhandes eksemplaris, tuleb selle tellimise hind märksa odavam praegusest. Et tuletõrje asjandust arendada, võiks Liit ka puhtast kasust ajakirjale juuremaksta¹⁰⁾.

6) Liidu ülesanne on liidu liikmetele kõige paremat kaupa soovitada ja seda on ta alati püüdnud täita. Misugune kaup revidentide arvamise järele (kas on nad asjatundjad) ebapraktiline või mitte korralik oli, ei ole Liidu juhatuselise teada.

7) Laduhoidjaks on 1. jaan. s. a. määratud palgaline vilunud isik, kes aastakümned seisab Tallinna vabatahtlikus tuletõrjes juhtival kohal.

8) Kaupade ostmiseks ja nende

proovimiseks on juhatuselise poolt valitud erikomisjon ja komisjoni otsused kinnitab juhatus.

9) Äranäidata kodukorras üksikute juhatuselise liikmete kohustusi ja ülesandeid on raske, sest osa liikmetest elavad väljaspool Tallinnat ja nende peale panna iseäralisi kohustusi on võimata. Isegi Tallinnas elavate juhatuselise liikmete seast ei leidu kassapidajat ja tema kohusi täidab ajutiselt oma tahtmise vastu abiesimees.

18) Oleks soovitav, et Liidu varanduse (inventaari) arvestamiseks seataks sisse inventaari-raamat³⁾.

19) Liidu kantseleis peetavad arve- ja muud raamatud on kinnitamata, missugused tuleksid kinnitada juhatusesimehe ja sekretäri poolt³⁾.

20) Liidu juhatus peaks igal juhtumisel käima põhikirja ja kodukorra järgi, mida aga siia maale ei ole tehtud, näit. ei ole täitmist leidnud põhik. § 35 ametnikkude teenistusse võtmise, nende vabastamise ja kinkide määramise osas ja kodukorra § 1 — ametite jaotamisel juhatuseliigete vahel peale uusi valimisi³⁾.

21) Ühingutelt võla kindlustuseks

vastuvõetavad vekslid on praeguse asjaajamise viisi juures, kus neid ei võeta vastu kui maksuabinõusid ja neid tähtaja möödumisel ei protesteerita, täiesti ülearused. Liit saab omi nõudmisi ka teiste andmete varal tõendada, kui nõutaks kaubasaajalt ühingult ainult teadaanne, et võlgu saadetud kaup on saadud saatelehes tähendatud summa suuruses¹¹⁾.

22) Tuleks kaalumisele võtta küsimus, kas ei oleks otstarbekohane ja tulekaitse asjandusele kasulik, kui Liidu juhatus koosolekutest, Liidu peakoosolekutest ja kongressidest võtaks sõnaõigusega osa siseministeeriumi esitaja, tuletõrje seaduse § 13 alusel.

Ü. T. Liidu juhatus palub kõiki tuletõrje ühinguid,
kel oma muusikakoor olemas,
ja kes Liidu 10-a. juubeli üldkontserdist osa soovivad võtta, sellest Liidu juhatusse aegsasti teatada, et võimalik oleks koorile noote õppimiseks kättesaata.

Ühtlasi teatab Liidu juhatus, et üldkontserdi üldjuhatajaks saab olema hra E. Knuude, kes selleks lahkesti oma nõusoleku on annud.

ÜLERIIKLISE TULETÕRJELIIDU
JUHATUS.

¹⁰⁾ „Tuletõrje Teadete“ hind on alandatud 1. jaanuarist 1 kr. peale aastas ja tema lugijate arv kasvab järjekindlalt. Saata iga tuletõrjajale ajakiri ilma maksuta liikmemaksu (5 aastas) tõstmise tõttu, on võimatu, sest kõik tuletõrjed kannalavad rahapuuduse all. Seda võiks teha ainult riigi-

valitsuse toetusel, sest ka Liidu sisetulek on vähenenud korjanduse ärajäämise tõttu.

¹¹⁾ Vekslid võtta on soovitavad, sest nõuda teelamist Ühingutelt võlgu müüdüd kauba kättesaamise kohta on raske ja tülikas. Ühingutel puudub korralik asjaajamine ja arvepidamine.

Liidu laos on saadaval:

K. ROSENBAUERI

väiksem mootorprits 12 hob.-jõulise mootoriga.

Kaalub 100 klgr. (6 pd.) Hind 2000 kr.

Suurem mootorprits 16 hob.-jõulise mootoriga.

Kaalub 130 klgr. (umb. 8 pd.) H. 2900 kr.

ja

„VIKTORIA“, „REKORD“,
MEYER-HAGEN ja MAGIRUSE
mootorpritsid.

Töötamise jõud on kõigil peaaegu ühtlane, ainult Rosenbaueri ja „Viktoria“ pritsid on kaalult kergemad ja hinnalt odavamad. Teised on raskemad ja kallimad umbes 500 — 600 krooni tüki pealt.

Näha võib kõiki neid pritse Liidu laos
Tallinnas, Pikk tän. 43.

Telefon 5-79.

Liidu väljaandel ilmus broshüür

Tuleõnnetuste põhjused ja nende ärahoidmine.

Sisu: Õnnetused küünlaga. — Puud ja söed. — Tuleküüd, paberossid ja sigarid. — Petroleum. — Bensiin. — Piiritus. — Toimimine õnnetuse korral petroleumi, bensiini ja piiritusega. — Elekter. — Piksest ja piksekaitsest. — Tulikahjud isesüttimisest. — Metsapõlemised. — Veetagavarade hoidmisest. — Toimimisest tulikahju ajal. — Mõni sõna tuletõrjest. — Tule vastu kindlustamine.

Saadaval Liidu laos Tallinnas, Pikk tän. 43. Suurel arvul tellides 5 senti üks.

